

ความสูญเสียและความหวัง

โดย

นางสาวคิ์ตดา อีสร์น

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปมหาบัณฑิต

สาขาวิชาทัศนศิลป์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2554

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ความสูญเสียและความหวัง

โดย

นางสาวคีตต์ตา อิศร่น

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปมหาบัณฑิต

สาขาวิชาทัศนศิลป์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2554

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

LOSE AND HOPE

By

Keeta Isran

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree

MASTER OF FINE ARTS

Program of Visual Arts

Graduate School

SILPAKORN UNIVERSITY

2011

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้วิทยานิพนธ์เรื่อง “ ความสูญเสียและความหวัง ” เสนอโดย นางสาวกิตต์ดา อีสรัน เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปานใจ ชารัทสนวงศ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่.....เดือน..... พ.ศ.....

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1. อาจารย์สาครินทร์ เครืออ่อน
2. ศาสตราจารย์ชอุต นิ่มเสมอ

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(ศาสตราจารย์ปรีชา เกาทอง)

...../...../.....

..... กรรมการ

(ศาสตราจารย์อิทธิพล ตั้งโฉลก)

...../...../.....

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อภิชัย ภิรมย์รักษ์)

...../...../.....

..... กรรมการ

(อาจารย์สาครินทร์ เครืออ่อน)

...../...../.....

..... กรรมการ

(ศาสตราจารย์ชอุต นิ่มเสมอ)

...../...../.....

53004202 : สาขาวิชาทัศนศิลป์

คำสำคัญ : จิตรกรรมสื่อผสม โดยใช้วัสดุในแบบวิถีไทยมุสลิม/ความสูญเสียและความหวัง

คีตต้า อิศร์น : ความสูญเสียและความหวัง. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ :

อ.สาครินทร์ เครืออ่อน และ ศ.ชลุค นิมเสมอ. 69 หน้า.

ความสูญเสียและความหวัง เป็นชื่อชุดผลงานวิทยานิพนธ์ ในช่วงขณะที่สภาวะจิตใจสำนึกทางร่างกายและอารมณ์ ของแม่ลูกผู้ใช้ชีวิตอยู่ท่ามกลางความโดดเดี่ยว ที่สะท้อนถึงความเศร้าจากความทรงจำที่เจ็บปวดและสูญเสีย ในความหวังที่ยังคงรอคอยให้เกิดสันติ แสดงออกผ่านรูปทรงจากความรู้สึกทางกายภาพ ในรูปทรงของร่างกายที่ถูกบิดเบี้ยวจากความจริง ถ่ายทอดชีวิตคนในสังคมชายแดนภาคใต้ ในผลงานเทคนิคการเย็บมือ ร่องรอยเผาไหม้ที่ฉีกขาด ผ่านพื้นผ้าสีดำอย่างเลื่อนรางผูกมัดปมภายในจิตใจอย่างแนบแน่น จากสาระแห่งสัจจะ ในการสร้างสรรค์ผลงานจากรูปธรรมสู่นามธรรม ศิลปะจิตรกรรมสื่อผสม โดยใช้วัสดุในแบบวิถีไทยมุสลิม

สาขาวิชาทัศนศิลป์   บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร   ปีการศึกษา 2554

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 1. .... 2. ....

53004202 : MAJOR : (VISUAL ARTS)

KEY WORD : ISLAMIC – ART IN MIXED MEDIA /LOSE AND HOPE

KEETA ISRAN : LOSE AND HOPE. THESIS ADVISORS : SAKARIN CLUE - ON
AND PROF. CHALOOD NIMSAMER. 69 pp.

“Lost and Hope” is the name of the art Thesis project. During the sub-conscious condition of body and emotion of mother and child spending their lives among loneliness, reflection of sorrow from lost and painful memories in waiting hope for peace, was expressed through physical feeling shapes as distorted bodies from reality. The art pieces represent lives of people in Southern border using hand-sewing technique on burnt and torn pale black fabric, tightly tying knots in mind with essence of truth, to create art pieces from appearance to abstract of the Islamic-art in mixed media.

Program of Visual Arts Graduate School, Silpakorn University Academic Year 2011

Student's signature .....

Thesis Advisors' signature 1. .... 2. ....

กิตติกรรมประกาศ

ด้วยพระนามของอัลลอฮ์ ผู้ทรงเมตตากรุณาปราณีเสมอ ข้าพเจ้าขอขอบคุณมารดาและบิดา พี่ชาย ครอบครัวอิสรัน ผู้เลี้ยงดูข้าพเจ้า คอยให้กำลังใจและช่วยเหลือในทุกๆด้าน มารดาเปรียบเสมือนผู้ปกป้องที่ทำให้เราแข็งแกร่ง บิดาเปรียบเสมือนครูคนแรกผู้ให้วิชาความรู้ที่ทำให้ข้าพเจ้าศึกษาด้านศิลปะ ศาสตราจารย์ ชลูด นิ่มเสมอ และอาจารย์สาครินทร์ เครืออ่อน ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และคณาจารย์ทุกท่านในภาควิชาศิลปะไทย คณะจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะกรรมอันทรงคุณค่าขอบคุณสถาบันการศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี คณะศิลปกรรมศาสตร์ สาขาทัศนศิลป์ ที่ให้ประสบการณ์ความรู้ความสามารถและแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ ทั้งญาติ พี่น้อง เพื่อน ผู้เป็นกัลยาณมิตร เป็นกำลังใจในการสร้างสรรค์ผลงานและ ปรัชญ์ พิมาณแมน ผู้ที่คอยช่วยเหลือและให้กำลังใจข้าพเจ้าในการทำงานสร้างสรรค์สำเร็จไปได้ด้วยดี ข้าพเจ้าขอให้ความเชื่อและความศรัทธา ในวิทยานิพนธ์นี้ขอความสันติสุขจงประสบแต่ท่านตลอดไป

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความสำคัญของการศึกษา.....	2
ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	3
สมมุติฐานของการศึกษา.....	3
ขอบเขตของการศึกษา.....	3
ขั้นตอนของการศึกษา.....	4
วิธีการศึกษา.....	5
2 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ผลงาน.....	6
ทัศนคติเกี่ยวกับการสร้างสรรค์.....	6
อิทธิพลจากแรงบันดาลใจในวิถีชีวิตครอบครัวและสังคมชายแดนภาคใต้.....	7
ภาพข้อมูลอิทธิพลที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตครอบครัวและสังคมชายแดนภาคใต้.....	8
อิทธิพลและความบังคาลใจในศิลปะบนผืนผ้า.....	11
ความหมายทางเทคนิควิธีการ.....	12
ความหมายทางกระบวนการเทคนิคที่สื่อถึงเนื้อหาเรื่องราว.....	12
ภาพข้อมูลและอิทธิพลจากแรงบันดาลใจจากศิลปะบนผืนผ้า.....	13
อิทธิพลและแรงบันดาลใจจากศิลปิน.....	17
3 การกำหนดรูปแบบและวิธีการในการสร้างสรรค์.....	18
วิธีการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์.....	18
ทัศนธาตุในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์.....	20
เทคนิควิธีการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์.....	23
คุณค่าและความหมายของวัสดุที่นำมาสร้างสรรค์.....	24
ภาพวัสดุอุปกรณ์ในการสร้างสรรค์ผลงาน.....	25

บทที่	หน้า
ภาพแสดงตัวอย่างแบบภาพร่างผลงาน.....	26
ภาพขั้นตอนการสร้างผลงานจิตรกรรมสื่อผสมด้วยดินสอไขและการเย็บสัก บนผืนผ้า.....	30
ภาพขั้นตอนการสร้างผลงานจิตรกรรมสื่อผสมด้วยเทคนิคการเย็บมือด้านหลัง เป็นผลงาน 2 มิติ.....	34
ภาพขั้นตอนการสร้างผลงาน 2 มิติ แบบประติมากรรมนูนต่ำด้วยการเผาไหม้ ผ่านผืนผ้า.....	38
4 การดำเนินการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์.....	42
การสร้างสรรค์และพัฒนาผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ในระยะแรก.....	42
ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ในระยะแรกชั้นที่ 1.....	43
ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ในระยะแรกชั้นที่ 2.....	44
ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ในระยะแรกชั้นที่ 3.....	45
การสร้างสรรค์และพัฒนาผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ในระยะที่ 2.....	46
ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ในระยะที่ 2 ชั้นที่ 1.....	46
ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ในระยะที่ 2 ชั้นที่ 2.....	47
ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ในระยะที่ 2 ชั้นที่ 3.....	47
การสร้างสรรค์และพัฒนาผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ในระยะที่ 3.....	48
ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ในระยะที่ 3 ชั้นที่ 1.....	48
ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ในระยะที่ 3 ชั้นที่ 2และชั้นที่ 3.....	49
ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ในระยะที่ 3 ชั้นที่ 4.....	50
ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ในระยะที่ 3 ชั้นที่ 5และชั้นที่ 6.....	51
ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ในระยะที่ 3 ชั้นที่ 7.....	52
การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์.....	53
ผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 1.....	55
ผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 2.....	56
ผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 3.....	57
ผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 4.....	58

บทที่	หน้า
ผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 5	59
ผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 6	60
ผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 7	61
ภาพแสดงลักษณะการจัดวางผลงานวิทยานิพนธ์ผลงาน	54
ผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 1	55
ผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 2	56
ผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 3	57
ผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 4	58
ผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 5	59
ผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 6	60
ผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 7	61
5 สรุปการสร้างสรรคผลงานวิทยานิพนธ์	62
สรุปงานสร้างสรรค์ศิลปกรรม	63
บรรณานุกรม	64
ภาคผนวก	65
ประวัติผู้วิจัย	68

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	ภาพแสดงลักษณะวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ณ จังหวัดนครราชสีมา.....	8
2	ภาพแสดงลักษณะวิถีชีวิตสังคมความเป็นอยู่ ณ จังหวัดนครราชสีมา.....	8
3	ภาพแสดงลักษณะวิถีชีวิตสังคมความเป็นอยู่ ของ แม่ ลูก แรงบันดาลใจของข้าพเจ้า.....	9
4	ภาพแสดงลักษณะวิถีชีวิตสังคมความเป็นอยู่ ของ แม่ ลูก แรงบันดาลใจของข้าพเจ้า.....	9
5	ภาพแสดงลักษณะวิถีชีวิตสังคมความเป็นอยู่ ของ แม่ ลูก แรงบันดาลใจของข้าพเจ้า.....	10
6	ภาพแสดงลักษณะวิถีชีวิตสังคมความเป็นอยู่ ของ แม่ ลูก แรงบันดาลใจของข้าพเจ้า.....	10
7	ภาพแสดงลักษณะการแต่งกาย ในวิถีชีวิตสังคมความเป็นอยู่ของมุสลิม.....	13
8	ภาพลักษณะของผ้า โสร่งชอเก๊ะ.....	14
9	ภาพลักษณะของผ้าปาเต๊ะสีเขียวอ่อนตัดกับดอกชบาสีชมพู.....	14
10	ภาพลักษณะผลงานในเทคนิค การใช้ผ้าเป็นส่วนประกอบในการสร้างสรรค์.....	15
11	ภาพผลงานของศิลปิน Alicia henry แรงบันดาลใจของข้าพเจ้า.....	16
12	ภาพแสดงลักษณะพื้นผิวจากร่องรอยของวัสดุ บนผืนผ้า.....	21
13	ภาพแสดงลักษณะที่ว่าง ระหว่างพื้นที่กับรูปทรง.....	22
14	ภาพวัสดุอุปกรณ์ในการสร้างสรรค์ผลงาน.....	25
15	ภาพแสดงแบบภาพร่างปากกานกระดาศ.....	26
16	ภาพแสดงแบบภาพร่างปากกานกระดาศน้ำตาล.....	27
17	ภาพแสดงแบบภาพร่างปากกานกระดาศน้ำตาล.....	28
18	ภาพแสดงแบบภาพร่างปากกานกระดาศน้ำตาล.....	28
19	ภาพแสดงแบบภาพร่างปากกานกระดาศน้ำตาล.....	29
20	ขั้นตอนการเตรียมแผ่นภาพบนผืนผ้าด้วย ฝ้ายดิบ ฟองน้ำและผ้าฝืนสีดำ.....	30
21	การร่างผ้าด้วยดินสอไขในแต่ละชั้น ของผืนผ้า.....	30
22	แบบภาพร่างผ้าที่สมบูรณ์ ก่อนขึ้นขั้นตอนการเย็บปัก.....	31
23	ภาพขั้นตอนการเย็บเดินเส้นแบบคั่นถอยหลังในการยึดผ้าแต่ละชั้น.....	32
24	ภาพลักษณะ ขั้นตอนการเย็บปักการขึ้นโครงสร้างทางกายภาพ.....	33
25	ภาพลักษณะ ขั้นตอนการเย็บปักการขึ้นโครงสร้างทางกายภาพ.....	33
26	ภาพลักษณะ ขั้นตอนการเย็บปักเดินเส้นคั่นถอยหลัง.....	34
27	ภาพลักษณะการเย็บเส้นคั่นถอยหลังในส่วนต่างๆ.....	35

ภาพที่	หน้า
28	ภาพลักษณะการตัดผ้าในแต่ละชั้นออกจากกัน.....36
29	ภาพลักษณะการตัดชิ้นผ้าในแต่ละชั้นออก ตามโครงสร้างทางกายภาพ.....37
30	ภาพลักษณะการวางจิ้งหะคู่สี่.....37
31	ภาพลักษณะการเผาผ้าด้วยหัวแรง ในแต่ละชั้นให้ขาดออกจากกันตามความรู้สึก.....38
32	ภาพลักษณะการขาดของผืนผ้าในแต่ละส่วน.....38
33	ภาพลักษณะการคลุมผ้าด้วยผ้าโปร่งลูกไม้ เพื่อสร้างมิติและน้ำหนัก.....39
34	ภาพลักษณะการตัดผ้าและเย็บปะติดลงไปบนผืนผ้า.....40
35	ภาพลักษณะการตัดผ้าและเย็บปะติดลงไปบนผืนผ้า.....40
36	ภาพลักษณะการเก็บรายละเอียด.....41
37	ภาพลักษณะการเก็บรายละเอียด.....41
38	ภาพแสดงการสร้างสรรค์และพัฒนาในระยะแรก ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 1.....43
39	ภาพแสดงการสร้างสรรค์และพัฒนาในระยะแรก ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 2.....44
40	ภาพแสดงการสร้างสรรค์และพัฒนาในระยะแรก ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 3.....45
41	ภาพแสดงผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 2 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 1.....46
42	ภาพแสดงผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 2 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 2.....47
43	ภาพแสดงผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 2 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 3.....47
44	ภาพแสดงผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 3 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 1.....48
45	ภาพแสดงผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 3 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 2 และ 3.....49
46	ภาพแสดงผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 3 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 4.....50

ภาพที่	หน้า
47 ภาพแสดงผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 3 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 5.....	51
48 ภาพแสดงผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 3 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 6.....	51
49 ภาพแสดงผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 3 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 7.....	52
50 ภาพแสดงผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 1.....	55
51 ภาพแสดงผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 2.....	56
52 ภาพแสดงผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 3.....	57
53 ภาพแสดงผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 4.....	58
54 ภาพแสดงผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 5.....	59
55 ภาพแสดงผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 6.....	60
56 ภาพแสดงผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 7.....	61

บทที่ 1

บทนำ

ศาสนาอิสลาม มาจากรากศัพท์ภาษาอาหรับ “สะละมะ” ซึ่งหมายถึง ความสงบสุขหรือ การยอมจำนน ด้านนิติศาสตร์ มันจึงหมายถึง การยอมจำนนตนเองต่อพระเจ้า เพื่อให้ได้ บรรลุถึงความสงบสุข ดังนั้น อิสลามไม่ใช่ความเชื่อแต่อย่างเดียวนั้น หากแต่เป็นวิถีทางของชีวิต อิสลาม คือ ศาสนาของการกระทำที่ถูกต้อง ความคิดที่ถูกต้องและการพูดจาที่ถูกต้อง ซึ่งเกิดขึ้นจาก ความรักและความศรัทธาในพระเจ้า ส่วนมุสลิมเป็นคำที่ใช้เรียกผู้นับถือศาสนาอิสลาม¹

ดังนั้นการศรัทธา คือ การยอมรับหรือการเชื่อมั่นด้วยจิตใจ กล่าวด้วยวาจาพร้อมปฏิบัติ การศรัทธาของมนุษย์โดยรวมมี 2 ประเภท

1. การศรัทธาที่เกิดจากการเห็นคล้อยตาม โดยการยอมรับในสิ่งที่ได้รับการบอกกล่าว ตามความเชื่อและความศรัทธาตามหลักคำสอน

2. การศรัทธาที่ตนเองเข้าใจและเรียนรู้ ในสิ่งที่ได้มากกว่าการศรัทธาในข้อ 1

เมื่อทุกคนรู้ว่าศาสนา คือ ที่พึ่งทางใจ ศาสนาทุกศาสนาเกิดขึ้นจากพระศาสดา ในแต่ละ ศาสนาย่อมเกี่ยวพันเป็นสังขรณ์ของชีวิต การปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนาที่แต่ละคนเชื่อถือ ศรัทธา ย่อมนำไปสู่ความสุข ความดีงาม และเป็นแนวทางของการสร้างสันติ ย่อมเกิดคุณค่าแก่ทุก ชีวิตที่ได้ถือปฏิบัติ ย่อมเป็นแสงสว่างและเป็นที่ยึดเหนี่ยวได้ ทุกศาสนาล้วนสอนคนให้เป็นคนดี แม้จุดหมายปลายทางของแต่ละคนจะแตกต่างกัน

ตั้งว่ามนุษย์เราเป็นสัตว์สังคม ที่อยู่ร่วมกันเป็นสังคมภายในครอบครัว หลายครอบครัวเป็น หมู่บ้าน เกิดการพึ่งพา การแบ่งปัน การร่วมมือกัน เพื่อให้เกิดความสงบสุขในการอาศัยอยู่ร่วมกัน

จากสภาวะเหตุการณ์ สภาพแวดล้อมในสังคมชายแดนใต้ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส การ ดำเนินวิถีชีวิตความเป็นอยู่ การนับถือศาสนาอิสลามเป็นส่วนใหญ่ และมีการผสมผสานเชื้อชาติหลาย ศาสนาเข้าด้วยกัน แต่ยังคงความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่น ในด้านวิถีชีวิต วัฒนธรรมประเพณี ความเชื่อและความศรัทธาในศาสนาอิสลาม

---

¹ อับดุล รออุฟ. ประวัติศาสตร์อิสลามและโลกมุสลิม(กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อัลอะมีน, 2544).

สิ่งต่างๆที่เราเห็นประสบและเราสัมผัส “Things as they appear to us” เราสามารถเข้าใจสิ่งเหล่านี้ ที่ปรากฏต่อเราในการรับรู้สิ่งนั้นได้ หากความรู้ที่เราได้รับจากประสาทสัมผัส เห็น ได้กลิ่น ได้ยิน เสียง ได้สัมผัสและสามารถรับรู้ได้ สัมผัสผ่านระบบประสาทที่สามารถแสดงออกได้ถึงจิตใต้สำนึกภายในใจตน

ข้าพเจ้ารับรู้สิ่งต่างๆ ที่ปลูกฝังภายในจิตใจ จากเรื่องราวประสบการณ์ สิ่งแวดล้อมที่ได้รับแรงบันดาลใจมาจากความผูกพันใกล้ชิดของคนในครอบครัว ศาสนา ความเชื่อ ความทรงจำในวัยเยาว์ ที่ถ่ายทอดวิถีชีวิต วัฒนธรรม ในศาสนาอิสลามจากบรรพบุรุษมาสู่จิตวิญญาณ ความเป็นเอกลักษณ์ อัตลักษณ์จากตัวตนของข้าพเจ้า ในผลงานศิลปะร่วมสมัย การผสมผสานรากเหง้าความเป็นไทยมุสลิม สู่เนื้อหาสาระ จากเหตุการณ์ในสังคมชายแดนภาคใต้ ผ่านผลงานศิลปะจิตรกรรมผสมอารยะแห่งศาสนาอิสลาม

ความเป็นมาและความสำคัญของเรื่องที่ศึกษา

ความสูญเสียและความหวัง สภาวะความสูญเสียทั้งทางกายและทางใจ การจากไปของสิ่งอันเป็นที่รัก และความหวังที่เต็มเปี่ยมไปด้วยความสันติสุขจะหวนคืนมา แต่แล้วความสูญเสียในความเจ็บปวดที่ยังคงอยู่ในปมภายในใจอย่างหตุ และเศร้าหมอง ทุกสิ่งล้วนเกิดขึ้นจากชีวิตของคนในสังคมชายแดนภาคใต้ แต่ในความทรงจำ ร่องรอยของความสูญเสียของข้าพเจ้าที่กลับมาเห็นความจริงเหล่านี้ เป็นเพียงสิ่งที่ก่อเกิด ความคิด ความรู้สึก ความหมาย การรับรู้ถึงคำว่า สูญเสีย²

ความสูญเสีย จุดเปลี่ยนอันเกิดจากสภาวะอารมณ์ของจิตใต้สำนึก ช่วงเวลาภายใต้แรงกดดันจากสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เกิดขึ้น ความสะเทือนใจ อารมณ์ ความรู้สึก ร่องรอยในความทรงจำ ในวิถีชีวิตความเป็นอยู่อย่างสันติสุข หากเรามีจิตวิญญาณ ความเชื่อ และความศรัทธาในศาสนาพลังแห่งการสร้างสรรค์จากประสบการณ์ทางศิลปะและประสบการณ์ทางศาสนา ที่สามารถเชื่อมโยงเรื่องราวภายในใจ จากความสูญเสียนั้นให้กลับกลายเป็นมโนคติภายในที่ยังคงอาศัยการพึ่งพา การช่วยเหลือซึ่งกันและกันอันมีศาสนาเป็นที่ตั้ง ในความหวังความสงบและสันติสุข ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้จะหวนกลับมาดังเดิม

²ไพฑูรย์ มณีไพโรจน์. ปรัชญาเกินได้. (กรุงเทพฯ : The Knowledge Center, 2550),39.

ใจศรัทธา ความหมาย ในวิถีชีวิต วิถีไทย วิถีแห่งความศรัทธา ในศาสนาอิสลาม แสดงออกถึง อัตะวีถีของวัฒนธรรม ด้วยเทคนิค การเย็บมือ ปะติด วัสดุบนพื้นผ้า ที่ผูกมัด นึกขาด ร่องรอยของความสูญเสีย เชื่อมโยงถึงความคิดอันเป็นสาระทางความงาม จากความประสานกลมกลืน เป็นเอกภาพในรูปธรรมสู่นามธรรมจากตัวตนของข้าพเจ้า สู่กระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน จิตรกรรมร่วมสมัยในผลงานวิทยานิพนธ์ชุดนี้

ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาและค้นคว้าการทดลองแนวทางการสร้างสรรค์ ผ่านผลงานจิตรกรรมร่วมสมัย ในรูปแบบลักษณะเฉพาะตน ด้วยเทคนิค การเย็บมือ ปะติด วัสดุผสมบนพื้นผ้า
2. เพื่อสะท้อนถึงเรื่องราวจาก โครงสร้างแรงบันดาลใจในรูปทรงทางกายภาพและวิถีชีวิตของผู้คนในสังคมชายแดนใต้ อันเกิดจากการรับรู้ถึงอารมณ์ ความรู้สึก ในจิตใจสำนึกของข้าพเจ้า
3. เพื่อต้องการแสดงออกถึง สภาวะทางอารมณ์และร่องรอยของความสูญเสีย โดยกระบวนการสร้างสรรค์จากแนวความคิด ที่ใช้สีในการแทนค่า ของความรู้สึก ให้สื่อถึงความงามที่ประสานกันอย่างกลมกลืนระหว่างรูปธรรมสู่นามธรรม
4. เพื่อเป็นการสร้างสรรค์ผลงานที่มีเอกลักษณ์ท้องถิ่น และนำสู่การบันทึกขั้นตอนการพัฒนากระบวนการสร้างสรรค์อย่างเป็นระบบ

สมมติฐานของการศึกษา

ความสูญเสียและความหวังในสภาวะทางอารมณ์ จากประสบการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งความหวาดกลัว ความเจ็บปวดต่อเหตุการณ์ที่ต้องสูญเสียสิ่งที่มีความหมายในชีวิต และความเปลี่ยนแปลงที่เกิดกับความรู้สึกภายในจิตใจของข้าพเจ้า เป็นแรงกระตุ้นอย่างรุนแรงให้กับการถ่ายทอดความคิด การสร้างสรรค์และจินตนาการในผลงานจิตรกรรมไทยร่วมสมัย ตามรูปแบบเทคนิควิธีการเฉพาะตัว ที่แสดงถึงวิถีแห่งวัฒนธรรมในศาสนาอิสลามของผู้สร้างสรรค์ในผลงานวิทยานิพนธ์ชุดนี้

ขอบเขตของการศึกษา

การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ชุดความสูญเสียและความหวัง ข้าพเจ้าได้กำหนดขอบเขตของงานไว้ดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา แสดงถึงชีวิตจากร่องรอยของความสูญเสียและความหวัง ในสภาวะอารมณ์ ความรู้สึกทั้งทางกายและทางใจ จากความปวดร้าวที่เกิดขึ้นในสังคมชายแดนภาคใต้

ขอบเขตทางด้านรูปแบบ การสร้างสรรค์เป็นผลงานจิตรกรรมร่วมสมัย ที่ผสมผสานแนวความคิดและรูปแบบจากประสบการณ์ตรง ถ่ายทอดเรื่องราวจากความทรงจำภายในใจของข้าพเจ้า ด้วยกระบวนการเทคนิคการเย็บมือ ประติมากรรม วัสดุผสมบนผืนผ้า ที่ผูกมัดฉีกขาด แสดงร่องรอยของความสูญเสีย เชื่อมโยงถึงความคิด ที่ประสานกลมกลืนจนเป็นเอกภาพ ของรูปธรรมสู่นามธรรม จากตัวตนของข้าพเจ้า

ขั้นตอนของการศึกษา

วิธีการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ชุดความสูญเสียและความหวัง ได้แบ่งงานอย่างเป็นขั้นตอน สรุปโดยสังเขป ดังนี้

1. การศึกษาด้านข้อมูล ศึกษาและเก็บรวบรวมภาพข้อมูลจากคนในพื้นที่ หรือบริเวณพื้นที่ใกล้เคียง จากสถานที่ต่างๆในชายแดนใต้ เพื่อให้ได้ลักษณะของสภาพแวดล้อม ในสังคมชายแดนภาคใต้ จากลักษณะ โครงสร้างและรูปทรงทางกายภาพของคนที่ได้รับรู้ถึงสภาพชีวิตความสูญเสียและความหวังและจากความรู้สึกทางอารมณ์ ภายในจิตใจของข้าพเจ้า

2. ลำดับข้อมูล วิเคราะห์ ทดลองปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงรูปแบบของรูปทรงโครงสร้างองค์ประกอบและทดลองศึกษาความสมดุลทางกายภาพ ความกลมกลืนของกระบวนการสร้างสรรค์ที่เชื่อมโยงกับเทคนิค ความกลมกลืนเป็นเอกภาพโดยรวม

3. ทำแบบร่าง แล้วนำเสนอผลงานเพื่อรับการวิจารณ์ และแก้ปัญหาพร้อมทั้งการพัฒนาแบบร่างจนสมบูรณ์

4. รวบรวมข้อมูลวัสดุและจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการสร้างสรรค์ผลงาน

5. ประมวลความคิดและวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมมาเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานจริง

6. คัดสรรวัสดุอุปกรณ์ที่ตรงตามกับอารมณ์ความรู้สึกที่ต้องการถ่ายทอด

7. คัดเลือกแบบภาพร่างผลงานและลงมือปฏิบัติทำการสร้างสรรค์ผลงานจริง

8. วิเคราะห์ผลงาน พร้อมทั้งแก้ไขปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์และลงตัวมากยิ่งขึ้น และการพัฒนาผลงานในขั้นต่อไป เพื่อนำเสนอและติดตั้งผลงาน

วิธีการศึกษา

1. ศึกษาค้นคว้าและทำความเข้าใจเกี่ยวกับวิถีชีวิตในสังคมชายแดนภาคใต้ ซึ่งเป็นที่มาของจินตนาการและแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์

2. รวบรวมข้อมูลจากหนังสือ วารสาร บทความ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อมูลภาพถ่ายและบทการสัมภาษณ์ เพื่อทำความเข้าใจและพัฒนาเป็นกระบวนการ แนวความคิดในการสร้างสรรค์ผลงาน
3. ประมวลความคิดและกำหนดขอบเขตในการทำงานและการนำเสนอ พิจารณาถึงวิธีการแสดงออกทางรูปแบบ แนวความคิด การเชื่อมโยงองค์ประกอบของเทคนิค ให้สามารถแสดงออกได้ตรงตามอารมณ์ ความรู้สึก ภายในจิตใจของข้าพเจ้าได้มากที่สุด
4. ทดลองค้นคว้าและเริ่มกระบวนการการสร้างสรรค์ผลงานจริง ด้วยกระบวนการทางจิตรกรรมแบบร่วมสมัย อันเป็นรูปแบบลักษณะเฉพาะตน
5. วิเคราะห์ผลงานเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องพร้อมทั้งนำมาปรับปรุงพัฒนาผลงานให้มีความสมบูรณ์ เพื่อนำเสนอและติดตั้งผลงาน

บทที่ 2

ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ผลงาน

การสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมของข้าพเจ้า อันเกิดจากสภาวะจิตใต้สำนึก ที่ปลุกฝังเรื่องราว ประสบการณ์และมโนคติภายใน หล่อหลอมสิ่งแวดล้อมในวัยเยาว์ จากแรงบันดาลใจของเหตุการณ์ ในสังคมชายแดนภาคใต้ที่ข้าพเจ้าได้สัมผัสผ่านเรื่องราวความน่าสะเทือนใจของวิถีชีวิต แห่งความ สูญเสียและความหวัง ที่ซึบซาบผ่านความรู้สึกของข้าพเจ้า โดยนำเนื้อหาสาระของเหตุการณ์เรื่องราว มาผสมผสานกับเทคนิควิธีการและวัสดุเพื่อเชื่อมโยงกับชีวิต ความรู้สึก ร่องรอยความสูญเสีย ในลักษณะ ผลงานสร้างสรรค์ศิลปะจิตรกรรมสื่อผสม โดยใช้วัสดุในแบบวิถีไทยมุสลิม

ทัศนคติเกี่ยวกับการสร้างสรรค์

ความคิดสร้างสรรค์เกิดจากการทำงานของสมองซีกขวา ในส่วนของความคิดสร้างสรรค์ สมองมีความสามารถในการจินตนาการ สามารถคิดแหวกวงล้อมออกไปอย่างไม่จำกัด เรียกได้ว่า จินตนาการของเรานั้นไม่มีที่สิ้นสุด จะคิดสร้างสรรค์สิ่งมหัศจรรย์สักสิ่งใดเพียงใดย่อมทำได้และจินตนาการ นี้เองที่เป็นส่วนประกอบสำคัญอย่างยิ่งในการคิดสร้างสรรค์ เพราะจะช่วยให้เราสร้างสรรค์ ความคิดใหม่ๆ ได้อย่างไม่จำกัด และช่วยให้เราค้นพบสิ่งแปลกใหม่ ซึ่งเมื่อนำมาใช้ประกอบกับการ คิดเชิงวิเคราะห์และการคิดในมิติอื่นๆ เพื่อถ่วงถ่วงความเป็นไปได้ จินตนาการหลายอย่างของ มนุษย์จึงได้ถูกนำมาใช้ได้อย่างเหมาะสมในโลกความจริง³

Imagination จินตนาการ คือ การสร้างภาพของความคิดหรือมโนคติ (Idea) หรือแนวความคิด (Concept) หรือของสิ่งหรือเหตุการณ์ต่างๆ ขึ้นในใจ ด้วยพลังของใจหรือของสมองส่วนที่ทำหน้าที่เฉพาะ ของการนี้ โดยสิ่งเหล่านี้ไม่จำเป็นต้องมีอยู่ในชีวิตจริง

---

³ “แนวทางการสร้างงานทัศนศิลป์” เอกสารประกอบรายวิชาสัมมนาทัศนศิลป์, พุศิจิกายน. 2550 (อัคราณา)

ศิลปะ คือ การแสดงออกของมโนคติ ก่อตัวขึ้นด้วยฝีมือมนุษย์ โดยสื่ออย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งก็คือ วัสดุที่ศิลปะอาศัยก่อตัวขึ้น ฝีมือนี้อาจเป็นตัวแทนหรือจำกัดประสบการณ์ก็ได้ การทำด้วย ฝีมืออย่างเดียวไม่พอ ทำอะไรแปลกพิเศษขึ้นมาอย่างเดี๋ยวก็น่าจะทำไม่ได้มาซึ่งรูปทรง ต้นแบบ ที่ซ่อนความหมายของประสบการณ์นั้นไว้ เมื่อสื่อถูกใช้อย่างเหมาะสม จนสามารถขยาย ประสบการณ์ของเราให้ไปไกลกว่าความคิดธรรมดาหรือข้อเท็จจริงล้วนๆ การใช้สื่อวัสดุและฝีมือ แบบนี้เราเรียกว่าศิลปะได้

อิทธิพลจากแรงบันดาลใจในวิถีชีวิตครอบครัวและสังคมชายแดนภาคใต้

วิถีชีวิตก่อตัวขึ้นเป็นสังคม สังคมก่อเกิดเป็นวัฒนธรรม วัฒนธรรมหมายถึง วิธีในการดำเนิน ชีวิตหรือรูปแบบแห่งพฤติกรรม (Behavior Patterns) ของมนุษย์อันเป็นมรดกทางสังคมที่มนุษย์ ได้รับการถ่ายทอดสืบต่อกันมา

วิถีชีวิตในสังคมชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) ส่วนใหญ่แล้วประชาชนนับถือ ศาสนาอิสลาม วิถีชีวิตทั้งในด้านศิลปวัฒนธรรม ความเป็นอยู่แบบวิถีชาวไทยมุสลิม ซึ่งมีความคิด ความเชื่อ ความศรัทธา ความเข้าใจในอุดมการณ์ หรือบทบาทความสำคัญในหน้าที่การกำหนดพฤติกรรม หรือวิถีชีวิตมนุษย์ของสังคมของชาวมุสลิมที่มีจิตวิญญาณความเชื่อในแนวทางหลักคำสอนที่ให้เรา ทำแต่ความดี ปฏิบัติตามบทบัญญัติที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานแห่งศรัทธาต่อพระเจ้าในศาสดาองค์เดียวกัน

แรงบันดาลใจในวิถีชีวิต จากช่วงขณะที่สภาวะจิตใจสำนึก ของแม่ลูกผู้ใช้ชีวิตอยู่ท่ามกลาง ความโดดเดี่ยว ที่สะท้อนถึงความเศร้าจากความทรงจำที่เจ็บปวดและสูญเสีย ในความหวังที่ยังคงรอคอย ให้เกิดสันติ แสดงออกผ่านรูปทรงจากความรู้สึกทางกายภาพในรูปทรงของร่างกายที่ถูกบิดเบี้ยว จากความจริง ถ่ายทอดชีวิตคนในสังคมชายแดนภาคใต้ ในผลงานเทคนิคการเย็บมือ ร่องรอยเผาไหม้ ที่ฉีกขาดผ่านผืนผ้าสีดำอย่างเลื่อนราง ผูกมัดปมภายในจิตใจอย่างแนบแน่น จากสาระแห่งสัจจะใน การสร้างสรรค์ผลงานจากรูปธรรมสู่นามธรรมของตัวข้าพเจ้า ความสูญเสียและความหวังความรู้สึก อันยังคงตราตรึงอยู่ในความทรงจำของคนในสังคมชายแดนภาคใต้ จากเหตุการณ์ความไม่สงบใน พื้นที่ การดำรงชีวิตอยู่ท่ามกลางความขัดแย้ง เกิดสิ่งแตกต่างระหว่างชีวิต ครอบครัว ศาสนา ที่เปลี่ยนแปลงไป คนคุ้นเคยกลับกลายเป็นคนแปลกหน้าและหาความจริงจากแพะรับบาป ทุกสิ่งอย่าง รอบตัวสูญเสียไปกับเรื่องราวความเลวร้าย และการอยู่เพื่อรอคอยความหวังให้หวนกลับมาสู่ความจริง

ภาพข้อมูลอิทธิพลที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตครอบครัวและสังคมชายแดนภาคใต้

ภาพที่ 1 ภาพแสดงลักษณะวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ณ จังหวัดนราธิวาส

ภาพที่ 2 ภาพแสดงลักษณะวิถีชีวิตสังคมความเป็นอยู่ ณ จังหวัดนราธิวาส

ภาพที่ 3 ภาพแสดงลักษณะวิถีชีวิตสังคมความเป็นอยู่ ของ แม่ ลูก แรงบันดาลใจของข้าพเจ้า

ภาพที่ 4 ภาพแสดงลักษณะวิถีชีวิตสังคมความเป็นอยู่ ของ แม่ ลูก แรงบันดาลใจของข้าพเจ้า

ภาพที่ 5 ภาพแสดงลักษณะวิถีชีวิตสังคมความเป็นอยู่ ของ แม่ ลูก แรงบันดาลใจของข้าพเจ้า

ภาพที่ 6 ภาพแสดงลักษณะวิถีชีวิตสังคมความเป็นอยู่ ของ แม่ ลูก แรงบันดาลใจของข้าพเจ้า

อิทธิพลและความบันดาลใจในศิลปะบนผืนผ้า

ผ้าเป็นหนึ่งในปัจจัยสี่ที่มนุษย์แสวงหาเพื่อการดำรงชีวิต มนุษย์ในยุคก่อนประวัติศาสตร์ใช้หนังสัตว์มาทำเครื่องนุ่งห่ม มนุษย์จึงคิดหาวัสดุอื่นมาใช้แทนหนังสัตว์ จากนั้นจึงพัฒนาไปสู่การถักทอเกลียวให้กลายเป็นเครื่องนุ่งห่ม การคิดประดิษฐ์เครื่องนุ่งห่มจากพืชเป็นพัฒนาการที่สำคัญของมนุษย์ ซึ่งนำไปสู่การคิดหาวัสดุชนิดอื่นๆ มาใช้เป็นเครื่องนุ่งห่ม⁴

การทอผ้าถือเป็นหน้าที่ของหญิงมาแต่โบราณ “เมื่อหมคนาข้าว หญิงทอผ้า ชายตีเหล็ก” ดังคำพังเพยที่สะท้อนให้เห็นถึงการแบ่งหน้าที่ทางสังคม หญิงถูกกระบวนกรทางสังคมกำหนดบทบาทให้เป็นผู้ดูแลและจัดหาเครื่องนุ่งห่ม ซึ่งในสังคมของประชาชนในห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย (สตูล สงขลา ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) เป็นสังคมที่เกิดจากคนหลายกลุ่มเข้ามาตั้งถิ่นฐานแต่โบราณ เริ่มจากชุมชนเล็กๆ ค่อยๆ ขยายเป็นหมู่บ้านและรัฐท่าเรือในที่สุด วิถีชีวิตของผู้คนเริ่มเปลี่ยนแปลงไป เพราะมีการติดต่อกับค้าขายกับโลกภายนอก ผ้าเป็นสินค้าอย่างหนึ่งที่พ่อค้าต่างประเทศนำเข้ามาค้าขายในภูมิภาคนี้ ซึ่งทำให้ชนชั้นปกครองและผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงมีโอกาสเลือกซื้อผ้าที่สวยงาม ผ้าเหล่านี้นอกจากใช้เป็นเครื่องนุ่งห่มแล้ว ยังเข้ามามีบทบาทในวิถีชีวิต

ผ้าของชาวไทยมุสลิมในห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้มีเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่นคือ ลวดลายรูปแบบ สีเส้นและประโยชน์ใช้สอยมีความแตกต่างจากผ้าของภูมิภาคอื่น เนื่องจากภูมิภาคนี้ เคยเป็นศูนย์กลางการค้าที่สำคัญของอุษาคเนย์ การเคลื่อนไหลทางวัฒนธรรม โดยเฉพาะการใช้ผ้าระหว่างพ่อค้าชาวต่างประเทศที่เข้ามาติดต่อกับค้าขายกับคนพื้นเมืองซึ่งมีความรู้ดั้งเดิมในเรื่องการทอผ้า ส่งผลให้เกิดการผสมผสานทางวัฒนธรรมการใช้ผ้า ชนพื้นเมืองเดิมได้นำความรู้ที่ได้รับมาประยุกต์วิพากษ์กับความรู้ดั้งเดิมของตน จนได้ผ้าที่มีเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่นหลายชนิด เช่น ผ้าไหมลิมา ซอแก็ะ (ยกดานี) จวนตานี ปลางิง เป็นต้น ผ้าเหล่านี้จึงมีความแตกต่างจากผ้าของภูมิภาคอื่นทั้งในด้านลวดลาย รูปแบบ สีเส้นและประโยชน์ในการใช้ผ้าแต่ละชนิดแตกต่างกันไปตามลักษณะของการใช้งาน การประกอบพิธีกรรมต่างๆ และสถานะสังคมของผู้ใช้ผ้า

เราเชื่อในปรัชญาของอิสลามที่เกี่ยวกับฮิญาบ หรือเครื่องแต่งกายอย่างสุภาพเรียบร้อย พื้นฐานในฮิญาบของอิสลาม คำว่า ฮิญาบ ใช้เรียกการปกปิดร่างกายของสตรี ความหมายถึงการปกคลุมต้นตอของคำนี้ หมายถึงการปกคลุมทุกอย่างมิใช่ร่างกายเสมอไป แต่การแต่งกายของผู้หญิงมุสลิมจำเป็นต้องปกปิดทั่วร่างกาย คือตั้งแต่ศีรษะ เว้นไว้แต่เพียงใบหน้าและฝ่ามือ ดังนั้นผู้หญิงมุสลิมจึง

⁴ จรัญ มะลูลีม. ประวัติและหลักการของปรัชญาอิสลาม (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อิสลามิกอะเคเดมี, 2541).

จำเป็นต้องคลุมศีรษะหรือฮิญาบ โดยผ้าคลุมศีรษะนั้นต้องปิดลงมาถึงหน้าอก และเสื้อผ้าที่สวมใส่จะต้องไม่บางหรือรัดรูป ไม่แต่งกายโดยเพื่อโอ้อวดเครื่องประดับ ส่วนผู้หญิงแก่มากเป็นที่อนุโลมหากจะแต่งกายไม่มีมิดชิดเท่าผู้หญิงวัยอื่นๆ แต่การแต่งกายอย่างมิดชิดก็เป็นสิ่งที่ดีกว่าหากนางจะกระทำได้

การกระทำที่ถูกต้องและเหมาะสมตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม สิ่งดีงามที่ยึดถือปฏิบัติในความเชื่อและความศรัทธา ที่บรรพบุรุษได้สอนสั่งตามจารีต ขนบประเพณี ในรูปแบบสัญลักษณ์ความแตกต่างระหว่างศาสนา สิ่งทีสะอาดบริสุทธิ์ทั้งกายและใจ ได้กระตุ้นความคิดของความเป็นหญิงสาวในตัวข้าพเจ้า ให้รับรู้และเปลี่ยนแปลง เมื่อมองเห็นในสิ่งที่เรียกว่าความถูกต้องตามหลักคำสอนของท่านนบีฯ เมื่อจิตวิญญาณภายในใจตนของข้าพเจ้าได้ถูกกำหนด

ความหมายทางเทคนิควิธีการ

การเย็บปัก (Quilting) เป็นศิลปะอย่างหนึ่งของการเย็บผ้าสองชั้นหรือมากกว่านั้นซ้อนกัน โดยมีวัสดุนุ่มๆ เช่น ฟองน้ำอยู่ตรงกลาง เมื่อเย็บตะเข็บด้วยมือหรือจักร จะเห็นเป็นรอยสักลึกลงไป ส่วนที่ไม่ได้เย็บจะนูนเป็นลวดลายขึ้นมาตามรูปแบบ หรือลวดลายต่างๆ การเย็บปักสามารถนำไปตกแต่งเสื้อผ้า หรืองานออกแบบที่ใช้วัสดุผ้าเป็นหลัก เพื่อความงามอย่างมีศิลปะได้

การเย็บเดินเส้นแบบด้นถอยหลัง (Backstitch) การด้นถอยหลังเป็นการเย็บผ้า 2 ชนิดให้ติดกัน โดยแทงเข็มขึ้นและย้อนกลับไปแทงเข็มด้านหลัง ให้มีเข็มมีความยาวเพียงพอของฝีเข็มแรง แทงเข็มลงแล้วดึงด้ายขึ้นทำเช่นนี้ไปจนสิ้นสุดตะเข็บ ตะเข็บชนิดนี้มีความทนทานมาก

การปะ (Patchwork) เป็นการเย็บชนิดหนึ่ง หมายถึง การตัดผ้าเป็นรูปต่างๆ ตามแบบ เพื่อปะลงบนผืนผ้าหรือบนเสื้อผ้าเพื่อให้เกิดลวดลายหรือรูปทรงต่างๆตามที่ต้องการ

ความหมายทางกระบวนการเทคนิคที่สื่อถึงเนื้อหาเรื่องราว

การเย็บปัก คือ การสร้างชีวิตของคนที่สูงเสียดฟ้าให้กลับมามีชีวิต การเชื่อมโยงความรู้สึกมโนภาพภายในใจของข้าพเจ้า ในการผสมผสานเทคนิคการเย็บปัก การทับซ้อนของวัสดุทั้งผ้าใยสังเคราะห์ ฟองน้ำ การสร้างมิติแบบประติมากรรมนูนต่ำ ความกลมกลืนระหว่างรูปทรงกับเนื้อหาในการแสดงออกผ่านกายภาพ

การเย็บเดินเส้นแบบด้นถอยหลัง คือ การผสมผสานความรู้สึก สภาวะความกดดัน ในการดึงหรือรั้งไว้ให้แน่น แสดงอารมณ์ความรู้สึกจากการเย็บของผ้าในแต่ละชั้น แต่ละชั้น การเดินหน้าการถอยหลังอันเปรียบเสมือนชีวิตจริง เพื่อเชื่อมโยงรูปทรงของร่างกายที่ถูกบิดเบี้ยวจากความจริง

การปะ คือ การผสมความรู้สึก ความหวัง เพื่อเติมเต็มให้ร่างกายมีความสุข มีกำลังใจ ในการก้าวเดิน การสร้างชีวิตให้พร้อมและแข็งแรงดังเดิมสู่ความสันติ

การฝึกและการเผาผ้า คือ วิธีชีวิตแห่งความสูญเสีย สภาวะความเจ็บปวดทั้งทางกายและทางใจ กาลเวลาแห่งความหวังที่ประสานความรู้สึก เพื่อความลงตัวอย่างมีเอกภาพ

ความสูญเสียและความหวังในวิทยานิพนธ์ชุดนี้ ที่ข้าพเจ้าได้ศึกษาและเรียนรู้เทคนิควิธีการ เรื่องราวต่างๆ จากเหตุการณ์ ประสบการณ์ สิ่งแวดล้อม ในศาสนาที่ผูกพันและสัมผัสผ่านความรู้สึก จากผู้ที่เจ็บปวดและสูญเสียในสังคมชายแดนภาคใต้ และการศึกษาค้นคว้าจากหนังสือสูจิบัตร ภาพศิลปะ จากทั้งไทยและต่างประเทศควบคู่กับการฝึกฝน ทดลอง เทคนิควิธีการเพื่อสร้างแรงบันดาลใจในการพัฒนารูปแบบเทคนิค เพื่อเชื่อมโยงประสานกับอารมณ์ ความรู้สึก เรื่องราวภายในใจ ในการถ่ายทอดผลงานศิลปะในรูปแบบ อันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน ในชุดผลงานสร้างสรรค์ จิตรกรรมร่วมสมัย เทคนิค การเย็บมือ ปะติด วัสดุบนผืนผ้า

ภาพข้อมูลและอิทธิพลจากแรงบันดาลใจจากศิลปะบนผืนผ้า

ภาพที่ 7 ภาพแสดงลักษณะการแต่งกาย ในวิถีชีวิตสังคมความเป็นอยู่ของมุสลิม

บรรยากาศการดำเนินชีวิตในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ จากโครงสร้างสัดส่วนทางกายภาพ

ภาพที่ 8 ภาพลักษณะของผ้าโสร่งชอแก็ะ

ที่ผสมผสานดอกกล้วยหน่อไม้ และผ้าปาเต๊ะสีเขียว ลายดอกไม้ซึ่งได้รับอิทธิพลจากศิลปะจีน

ภาพที่ 9 ภาพลักษณะของผ้าปาเต๊ะสีเขียวอ่อนตัดกับดอกชบาสีชมพู

ได้รับอิทธิพลจากศิลปะจีนผสมผสานกับวัฒนธรรมท้องถิ่น และผ้ากระติ่มอ ใช้เทคนิคการทอแบบสามตะกอลายมัดหมี่มีความคมชัดของผ้าทอชาวกำปูชา⁵

⁵ “รายงานวิจัยเรื่องผ้ากับวิถีชีวิตชาวไทยมุสลิมในห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย” เอกสารประกอบ โดยคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, ตุลาคม, 2539-2543 (อัดสำเนา).

ภาพที่ 10 ภาพลักษณะผลงานในเทคนิค การใช้ผ้าเป็นส่วนประกอบในการสร้างสรรค์
 ในโครงสร้างของรูปทรง เทคนิค วิธีการการนำเสนอ ในกระบวนการที่ข้าพเจ้าสนใจ⁶

---

⁶Mildred Constantine / Jack Lenor Larsen. The art fabric mainstream. (Kodansha International Ltd , 1970)

ภาพที่ 11 ภาพผลงานของศิลปิน Alicia Henry แรงบันดาลใจของข้าพเจ้า

อิทธิพลและแรงบันดาลใจจากศิลปิน

ข้าพเจ้าประทับใจในกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะสื่อผสมของศิลปินหญิงชาวแอฟริกา นำเสนอผลงานศิลปะในเทคนิค รูปแบบ กระบวนการที่น่าสนใจ รวมทั้งแนวความคิดอันเกิดจากสภาพแวดล้อมในสังคม เป็นแรงกระตุ้นในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ ที่สามารถแสดงออกถึงความรู้สึกได้อย่างรุนแรง หดหู่ ปะทะ อารมณ์ได้อย่างเด็ดขาด ในทัศนคติของข้าพเจ้า

ที่มาแรงบันดาลใจ ความงามที่ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกเป็นตัวนำสะท้อนผ่านรูปทรงที่เรียบง่าย แต่มีความหมายและสาระอันเกิดจากแนวความคิดนำเสนอรูปทรงที่น่าสนใจ

แนวความคิดในการสร้างสรรค์ ความรู้สึกผลกระทบที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของศิลปินจากประสบการณ์ เรื่องราว จิตนาการ เพื่อสื่อความหมายและแนวคิดจากรูปทรงของใบหน้าคนในรูปแบบนามธรรม พื้นที่ว่างที่ถูกจัดวางอย่างลงตัว การผสมผสาน เทคนิค การเย็บ เส้น ลงไปบนเศษผ้า และเศษหนัง มีการตัด เจาะ ปะ ในรูปทรงที่ศิลปินต้องการนำเสนอ

เทคนิค วิธีการ การนำเสนอผลงาน การแสดงออกในผลงานการสร้างสรรค์ จากรูปแบบเทคนิค กระบวนการการสร้างสรรค์ที่มีความแตกต่างกัน ในเชื่อมโยงเนื้อหา เพื่อถ่ายทอดแนวความคิด กระบวนการเทคนิคให้มีการประสานกลมกลืน ในเอกภาพขององค์ประกอบทางศิลปะ เกิดเป็นความงามทางสภาวะอารมณ์ที่ผสมผสานวัฒนธรรมท้องถิ่น ในการนำเสนอ เทคนิค การเย็บ ปะ ดุน เดินเส้น ลงบนเศษผ้าและเศษหนัง

จากข้อมูลเนื้อหาเบื้องต้น ที่มาของความหมายบางส่วน และเนื้อหาในบทความที่ได้สรุปไว้นี้เป็นข้อมูลที่รวบรวมมาจากแหล่งข้อมูลต่างๆ โดยนำมาอ้างอิงโดยตรงเพื่อรักษาแนวความคิดของผู้แต่งแต่ละท่านและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสาขาต่างๆ ตามแนวความคิดของผู้แต่งเหล่านั้น ผู้จัดทำได้พยายามอ้างอิงชื่อผู้แต่งและแหล่งข้อมูลไว้ด้วยแล้ว แต่อาจมีบทความและเอกสารบางส่วนที่ไม่ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนจึงได้ขออนุญาต ณ ที่นี้ และหากมีความผิดพลาดหรือตกหล่นในส่วนใด ของได้โปรดอภัยให้ผู้จัดทำด้วยเพื่อนำไปปรับปรุงและแก้ไขให้ถูกต้องต่อไป

บทที่ 3

การกำหนดรูปแบบและวิธีการในการสร้างสรรค์

ในการศึกษาค้นคว้าเพื่อการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ ข้าพเจ้าได้นำวัสดุที่สะท้อนผ่านเรื่องราว ความหมาย การแทนค่าความรู้สึกถึงวิถีความเชื่อ ความศรัทธาต่อสถานะเหตุการณ์ความสูญเสีย อันเกิดจากผู้คนในสังคมชายแดนภาคใต้ ทั้งเครื่องแต่งกาย เสื้อผ้าอาภรณ์ ผ้าฮิญาบ ผ้าโสร่ง ผ้าพื้นถิ่น มาผสมผสานกับเทคนิควิธีการแบบวิจิตรศิลป์ไทย คือ การเย็บปัก การสอดแทรกเนื้อหาสาระของวัสดุ แต่ละชั้นในผ้า การค้นถอยหลังเพื่อตรึงความทรงจำและรัด ดึง ยึดผ้าไว้ให้แน่นเพื่อถ่ายทอดเจตนาทาง ความรู้สึกความสูญเสียและความหวัง จากความทรงจำภายในใจแสดงถึงจิตวิญญาณ ความสะเทือนใจ ที่ข้าพเจ้าสัมผัสผ่านวิถีชีวิตมุสลิมในสังคมชายแดนภาคใต้ ในลักษณะศิลปะไทยร่วมสมัยแบบสื่อผสม

วิธีการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์

1. การหาข้อมูลที่ศึกษามีอยู่ 3 ลักษณะคือ

1.1 ข้อมูลจากสถานที่จริง ซึ่งเป็นประสบการณ์สภาพแวดล้อมโดยตรงของข้าพเจ้าที่ได้รับมาจากวิถีชีวิตครอบครัวของคนในสังคมชายแดนภาคใต้ รวมถึงอิทธิพลทางวัฒนธรรม ความศรัทธาในศาสนา ที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์ ความเปลี่ยนแปลงและวิถีการดำเนินชีวิต ท่ามกลาง บริบทของสังคมที่กำลังเกิดผลกระทบกับคนในพื้นที่ ทั้งสถานะทางร่างกายและจิตใจที่รอคอย ความหวัง ความสันติสุขอย่างสงบ

1.2 ข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมหนังสือและเอกสาร เช่น หนังสือทางด้านวัฒนธรรม ศาสนาอิสลาม หนังสือเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่น หนังสือเกี่ยวกับผ้าท้องถิ่นมลายู และหนังสือปรัชญา ความเชื่อต่างๆ เพื่อศึกษาถึงวิธีการจัดการระบบทางความคิดและแนวทางวิธีการสร้างสรรค์ รวมทั้งวิเคราะห์รูปแบบเฉพาะของแต่ละชนชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม จุดประสงค์ในการศึกษา เทคนิควิธีการ การนำเสนออันหลากหลายมากขึ้น จนเกิดความเข้าใจ เข้าถึง ในกระบวนการ การสร้างสรรค์ ที่ข้าพเจ้านำมาประยุกต์ผสมผสานใช้ในกระบวนการสร้างสรรค์ และนำมาพัฒนา ต่อยอดทางด้านความคิด เทคนิควิธีการที่มีอยู่ให้เกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น รวมทั้งการศึกษาค้นคว้า เพิ่มเติมจากบทความ ในการคิดวิเคราะห์ประเด็น เพื่อสรุปยอดความคิดของข้าพเจ้า จากเหตุการณ์ ความเป็นจริงของสังคมไทยในปัจจุบัน

1.3 การศึกษาค้นคว้าและการรวบรวมวัสดุอุปกรณ์ ในการสร้างสรรค์ผลงานที่แทนค่าวัสดุที่มีความหมายจากความรู้สึก ความสัมพันธ์ในเนื้อหา สารที่ได้ทำการศึกษาค้นคว้า เข้าสำรวจพื้นที่คนในชายแดนภาคใต้ ชีวิตความเป็นอยู่ของมุสลิมตลอดจนสภาพแวดล้อม เช่น ร่องรอยกาลเวลาในเสื้อผ้าการแต่งกายที่ถูกต้องตามหลักศาสนา จากเสื้อผ้าที่เหลือใช้ตามบ้านในแต่ละท้องถิ่น โดยคัดเลือกวัสดุที่เหมาะสมกับชิ้นผลงานในแต่ละชิ้น

2. การสร้างภาพร่างผลงาน

การสร้างภาพร่าง เพื่อตอบสนองความคิดอย่างกะทันหันในช่วงเวลาขณะหนึ่ง ด้วยทักษะพื้นฐานทางการวาดเส้น ถ่ายทอดความรู้สึก โสตประสาท การรับรู้ด้วยรูป รส กลิ่น เสียง ทั้งการแสดงออกผ่านรูปทรงสรีระทางกายภาพ มโนภาพอันสื่อถึงจิตวิญญาณ ความเชื่อ ศาสนา วิถีแห่งความจริงในผลงานการร่างโครงสร้างจากกาลเวลาเหตุการณ์ในแต่ละช่วงของการเดินทาง สื่อสารประสบการณ์ร่วมระหว่างชีวิตข้าพเจ้าและชีวิตแห่งความสูญเสีย ในภาพสะท้อนแห่งความทรงจำภายในจิตใจของศิลปิน จากแรงคลั่งใจสู่จินตนาการผสมผสานวัฒนธรรม วิถีชีวิต จากข้อมูลที่ได้สัมผัสผ่านใจ ศรัทธา สมาธิ กำหนดแนวทางทางการร่างภาพผลงาน และการจัดวางองค์ประกอบคุณภาพอย่างเรียบง่ายและชัดเจน สะท้อนความรู้สึกที่ข้าพเจ้าต้องการแสดงออกทางเนื้อหาสาระ โดยมีโครงสร้างทางกายภาพ จากบุคคล สิ่งแวดล้อมที่เป็นตัวกำหนด สภาวะความรู้สึกแห่งความสูญเสียและความหวังในผลงานศิลปะสู่กระบวนการเริ่มต้น

3. การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์

นำภาพร่างลายเส้นจากความรู้สึกที่สร้างขึ้นเป็นที่พอใจ มาขึ้นแบบเพื่อขยายสู่ผลงานจริงโดยอาศัยหลักโครงสร้างทางกายภาพและส่วนประกอบที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์ผ่านร่องรอยบนรีวผ้า หลังจากนั้นปล่อยวางจิตการรับรู้ผ่านความคิดฝันในระบบการทำงานต่อยอดจินตนาการ ความคลั่งใจเพื่อแสดงออกให้ตรงตามความรู้สึก จากสิ่งเสียดล้อม ความทรงจำภายในจิตใจ ด้วยเทคนิควิธีและวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่ได้ทำการศึกษาค้นคว้า สำรวจ และรวบรวมสำหรับการสร้างสรรค์ โดยคำนึงถึงกระบวนการ รูปแบบ เนื้อหาทางความคิด ถ่ายทอดเรื่องราว อารมณ์ความรู้สึก ในร่างกายและจิตใจที่สะท้อนอารมณ์อย่างเจ็บปวด ความสูญเสียและความหวัง สื่อความหมายทางความต้องการ อย่างชัดเจน ประสานความสัมพันธ์ ในกระบวนการวิธีการสร้างสรรค์ให้เกิดความลงตัวอย่างมีเอกภาพ นั่นคือ ความรู้สึกถึงความศรัทธาในตัวตน จากจิตวิญญาณ ความเชื่อในหลักคำสอนอย่างถูกต้อง

ทัศนธาตุที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์

แก่นทางสาระความสำคัญในการสร้างสรรค์ผลงานของข้าพเจ้า ได้ทำการศึกษาค้นคว้าวิถีชีวิตความเป็นอยู่ในสังคมชายแดนภาคใต้ ศาสนา ความเชื่อ ทางวัฒนธรรมอิสลาม สภาวะความสูญเสียดังกล่าว และความหวังในเหตุการณ์ความสะเทือนใจที่เจ็บปวดอยู่ในความทรงจำ โดยนำข้อมูลต่างๆ มาผสมผสานกับจินตนาการ ความคิด ความรู้สึก ความหมาย ในการแสดงออกจากการอารมณ์ความรู้สึกส่วนตัว ในลักษณะผลงานศิลปะไทยมุสลิมแบบสื่อผสม ซึ่งอาจจะมีการกำหนดองค์ประกอบในการใช้ทัศนธาตุต่างๆ ดังนี้⁷

1. รูปทรง เป็นส่วนประกอบสำคัญที่สุดอย่างหนึ่ง ซึ่งมาจากภาพลักษณ์ของตัวบุคคล สัตว์ สิ่งของ และธรรมชาติที่ข้าพเจ้าคุ้นเคย โดยกำหนดรูปทรงขนาดต่างกันตามความสำคัญของสิ่งที่ต้องการสื่อความหมาย รูปทรงขนาดใหญ่จะมีความสำคัญมากที่สุด และมีวางอยู่ตรงกลางภาพ ส่วนรูปทรงขนาดเล็กจะกระจายตัวอยู่โดยรอบ ประกอบเป็นเรื่องราวที่สัมพันธ์กันภายในชิ้นผลงาน

2. เส้น เป็นทัศนธาตุสำคัญที่สร้างความกลมกลืนให้ตัวรูปทรงมีความเด่นชัดมากขึ้น และเป็นตัวกำหนดเนื้อหาของงานให้มีเอกภาพ การใช้เส้นโดยวิธีการเขียน โครงสร้างบนพื้นรีวผ้า ด้วยดินสอไขและการเย็บปัก ด้วยการเดินเส้นด้นถอยหลังของเส้นด้ายขนาดใหญ่ เพื่อยึดชิ้นผ้าในแต่ละชั้นการดัด รัศ ความรู้สึก การยึดเส้น โครงสร้างหลักของรูปทรงเข้าไว้ด้วยกัน

2.1 เส้นรอบนอก ใช้กำหนดขอบเขตของรูปทรงที่ต้องการเน้นย้ำให้เกิดความเด่นชัด

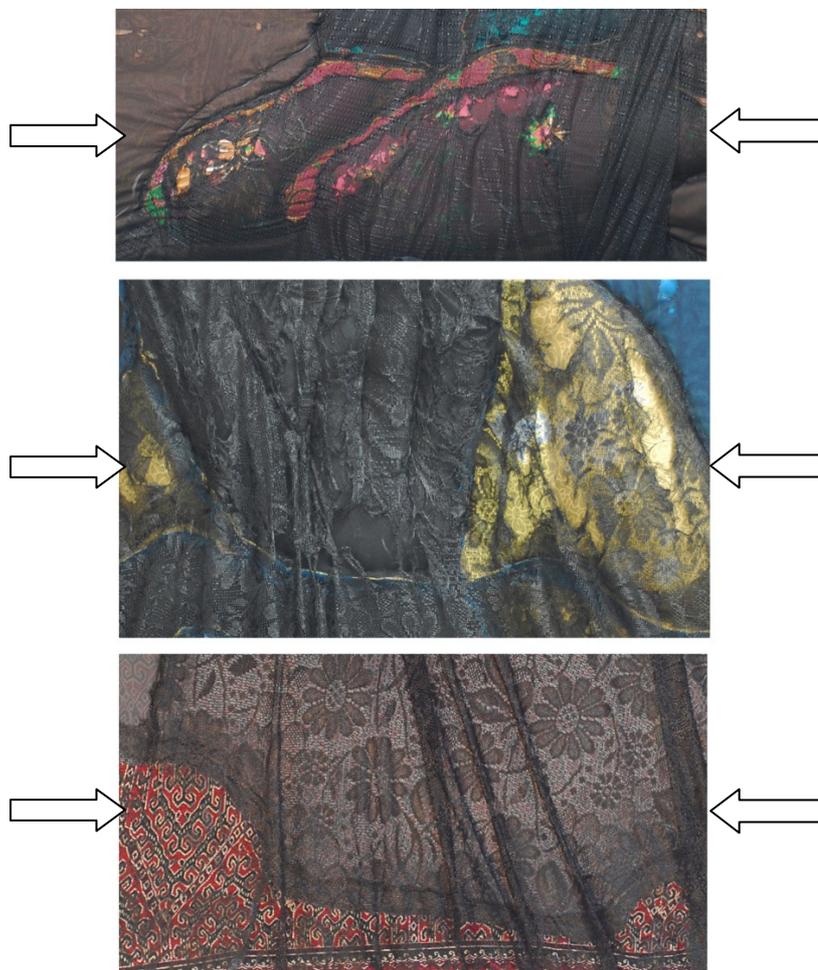
2.2 เส้นนอกรูปทรงที่สอดประสานกัน ระบายที่ว่างกับรูปทรง ซึ่งมีลักษณะแตกต่างกัน เพื่อให้รูปทรงมีชีวิตและความหมายทางความรู้สึกมากยิ่งขึ้น

2.3 เส้นลายละเอียด เป็นเส้นขนาดใหญ่ เล็ก ใหญ่ สั้น ยาว นั้นขึ้นอยู่กับความเหมาะสม และตัวเทคนิคที่นำมาใช้ มีทั้งเส้นโค้ง เส้นตรง เส้นนอน เส้นทแยง เส้นเฉียง เส้นอิสระ มาทับซ้อนกัน เพื่อให้เกิดระยะมิติและลวดลายที่น่าสนใจ

⁷ ชลูด นุ่มเสมอ. องค์ประกอบศิลปะ(กรุงเทพฯ : ไทยพัฒนาพานิช, 2531) ,79.

3. สีและน้ำหนัก ข้าพเจ้ากำหนดให้ชิ้นผลงานโดยรวมเป็นสีวรรณะอุ่นที่แสดงถึงสถานะความสูญเสียและความหวัง สีแห่งวิถีความศรัทธาในศาสนา ชีวิตในกาลเวลาแห่งความทรงจำที่เจ็บปวดเกิดเป็นสีที่มีแต่ความเศร้า หดหู่ จากการแทนค่าสีเป็นสีดำ บนพื้นผ้าโปร่งในแต่ละชั้นของผลงาน ด้วยการจับซ้อนน้ำหนัก มิติ ความเข้ม อ่อนในค่าสีเดียวกัน ประสานวัฒนธรรมแห่งสีสันชายแดนภาคใต้ ทั้งความรู้สึก การรับรู้ มองเห็น สีในจินตนาการที่ข้าพเจ้าต้องการแสดงออกถึงจิตวิญญาณ ความเชื่อในศาสนาของตน

4. ลักษณะพื้นผิวที่เกิดจากร่องรอยของวัสดุบนพื้นริ้วผ้าที่นำมาสร้างผลงาน โดยอาศัยพื้นผิวที่มีความร้อนจากการเผาไหม้ลักษณะ สภาวะการตอบสนองอารมณ์ซึ่งปรากฏในลักษณะพื้นผิวที่หยาบ ละเอียด ขรุขระ เรียบ มัน สิ่งเหล่านี้ที่แสดงถึงสัจจะความจริงที่เรียบง่ายของวัสดุอุปกรณ์

ภาพที่ 12 ภาพแสดงลักษณะพื้นผิวจากร่องรอยของวัสดุ บนพื้นผ้า

5. ที่ว่าง พื้นที่ว่างที่มีอยู่ในชิ้นผลงาน ทำให้เกิดพลังความเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่องกับรูปทรงของแต่ละรูปทรง และสร้างความประสานกลมกลืนของตัวผลงาน ส่วนพื้นที่ว่างสำหรับการนำชิ้นผลงานมานำเสนออย่างเรียบง่าย เข้าถึงในความรู้สึกของตัวตน เพราะพื้นที่เป็นตัวกำหนดตำแหน่งของตัวผลงาน โดยอาศัยการทำงานของพื้นที่ว่าง ก่อให้เกิดความเชื่อ ความศรัทธา การผสมผสาน รากเหง้าความเป็นไทย ซึ่งมีผลต่อการรับรู้ การมองเห็น การสัมผัสอย่างลึกซึ้งกับตัวผลงาน เมื่อมีความเคลื่อนไหวเกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็ความเคลื่อนไหวของวัตถุ ร่างกาย จิตใจ หรือสายตาก็ตาม จะมีเรื่องของกาลเวลาเข้ามาเกี่ยวข้องกับตัวทันที เพราะความเคลื่อนไหวนั้นต้องอาศัยทั้งพื้นที่ว่าง (space) และที่ว่าง (Time) ความเคลื่อนไหวหรือเวลา จึงเป็นอีกของมิติของศิลปะนั่นคือมิติที่ 4

ภาพที่ 13 ภาพแสดงลักษณะที่ว่าง ระหว่างพื้นที่กับรูปทรง

เทคนิควิธีการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์

การสร้างสรรคผลงานวิทยานิพนธ์ของข้าพเจ้า เทคนิควิธีการถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง สำหรับการสร้างสรรค์ผลงาน เพราะเทคนิควิธีการเป็นตัวประกอบกันขึ้นของรูปทรง ที่ให้ความสมบูรณ์ ด้วยเนื้อหาเรื่องราวและการรวมตัวกันของทัศนธาตุต่างๆ โดยแสดงให้เห็นถึงลักษณะพิเศษเฉพาะตน ทางด้านบุคลิกนิสัยและทักษะในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะของการ สร้างสรรคตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมสื่อผสมด้วยดินสอไขและการเย็บสักบนผืนผ้า

1.1 ขั้นตอนการเตรียมแผ่นภาพ มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมทำด้วยไม้ขนาดตามต้องการ หลังจากนั้นนำผืนผ้าดิบ มาเย็บต่อกันเป็นผืนใหญ่ ให้ขนาดใหญ่พอที่จะจึงแผ่นภาพได้ และจึง ซ้อนทับด้วยแผ่นฟองน้ำขนาดใหญ่พอดีกัน ที่เย็บเตรียมไว้แล้ว

1.2 จึงชั้นผ้าสีด้าลงบนฟองน้ำที่เย็บเตรียมไว้ขนาดใหญ่ พอหลวม ๆ สำหรับการ เตรียมใส่ใยสังเคราะห์ในชั้นระหว่างผ้าสีด้ากับฟองน้ำ และเตรียมผืนผ้าในแต่ละชั้นแต่ละน้ำหนักสี ที่ได้วาดแบบร่างไว้ ตามโครงสร้างสีในแต่ละชั้นผลงาน

1.3 ขั้นตอนการขยายผลงานจริง นำแบบภาพร่างลายเส้นที่คัดเลือกไว้มาขยาย โดยการใช้ดินสอไขสีขาวสำหรับเขียนผ้าวาดเส้นโครงสร้างในส่วนของรูปทรงที่สำคัญ และคัดองค์ประกอบ หลักด้วยดินสอไข เพื่อเน้นรูปทรงให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยการเก็บส่วนของรายละเอียดเป็น ลำดับตามความต้องการของอารมณ์ความรู้สึก กระทั่งเกิดความสมบูรณ์ในวิธีการเหล่านี้

1.4 ขั้นตอนการใช้เทคนิคการเย็บสัก เพื่อลงจังหวะสีเข้มในแต่ละชั้นของผืนผ้า ผสมผสานกันระหว่างการขัดใยสังเคราะห์เข้าไปในแต่ละชั้น

2. การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมสื่อผสมด้วยเทคนิคการเย็บมือคั่นถอยหลัง เป็นผลงาน 2 มิติ

2.1 ขั้นตอนการเย็บมือด้วยการคั่นถอยหลัง การใช้ฝีมี่ที่ปักลงถอยหลังและเดินหน้า ไปตามความรู้สึก การใช้สมาธิอย่างจดจ่อ มือที่ตึงรัดไปข้างหน้าและตึงกับถอยหลังให้แน่นในทุกชั้น ของผ้าที่เตรียมไว้ การประสานความรู้สึกกับจิตที่สัมพันธ์ถึงกัน เปรียบเสมือนการสร้างชีวิตจาก จินตนาการ

2.2 ขั้นตอนของรูปทรง ที่ยึดโครงสร้างหลักไว้ ในเก็บรายละเอียดการเย็บสักทุกส่วน และขัดใยสังเคราะห์ตามเพิ่มลงไปในส่วนที่ต้องการสร้างน้ำหนัก ด้วยมิติการลวงตาจากวัสดุภายใน กระบวนการ โดยอาศัยโครงสร้างและองค์ประกอบที่สำคัญ ให้เทคนิคและอารมณ์ความรู้สึกดำเนินการ ต่อตามจินตนาการและความเหมาะสมของวิธีการทำงาน

2.3 เริ่มกระบวนการการตัดผ้าให้เป็นรูปทรงที่สำคัญและมักอยู่ตรงกลางภาพตามความรู้สึกนึกคิด โดยการตัดผืนผ้าในแต่ละชั้นให้ขาดออกจากกัน ตัดผ้าในชั้นที่หนึ่ง ชั้นที่สอง ชั้นที่สาม ตัดเรื่อยๆ ลงไปในแต่ละชั้นจนกว่าจะเจอพื้นของผ้าสีดำ การตัดและการวางคู่จิ้งหะสี เน้นน้ำหนักอ่อน แก่ ด้วยผ้าอันเป็นวัสดุที่เข้าพเจ้าแทนค่าในกระบวนการเทคนิคของชิ้นผลงาน

2.4 ขั้นตอนการเย็บปะ ในส่วนของผ้าที่ถูกตัดออกไป การจับซ้อนผ้าที่ขาดและผ้าที่ปะเพื่อผสานจิตวิญญาณในความรู้สึก การเติมเต็มความสมบูรณ์ให้แก่ชีวิตแห่งความหวัง

3. การสร้างสรรค์ผลงาน 2 มิติ แบบประติมากรรมนูนต่ำด้วยการเผาไหม้ผ่านผืนผ้า

3.1 การเน้นส่วนที่สำคัญ มาประกอบกับรูปทรงและการเดินเส้นด้วยด้ายสองเส้นคู่ เพื่อเน้นรายละเอียดและปล่อยจิ้งหะสีให้เหมาะสม จนเกิดการประสานกันระหว่างรูปทรงทั้งหมด โดยการเสนอภาพทางความคิดหลักให้สมบูรณ์

3.2 ขั้นตอนการลงน้ำหนักด้วยผืนผ้าโปร่งสีดำ วัสดุที่คลุมผ่านรูปทรง พื้นผิว มิติจากวัสดุประสานกันระหว่างรูปนอก รูปใน จากรูปธรรมสู่นามธรรม

3.3 การสร้างพื้นผิว ริวรอยที่นึกขาดจากการเผาไหม้ ชีวิตที่ผ่านเรื่องราวร่องรอยของกาลเวลา ทั้งประสบการณ์ชีวิตและสิ่งแวดล้อมในสังคมชายแดนภาคใต้ ในกระบวนการเทคนิคการสร้างสรรที่ผสานความลงตัว การเชื่อมโยงทัศนธาตุทั้งหมดเข้าด้วยกันในขั้นตอนสุดท้ายของผลงาน

คุณค่าและความหมายของวัสดุที่นำมาสร้างผลงาน

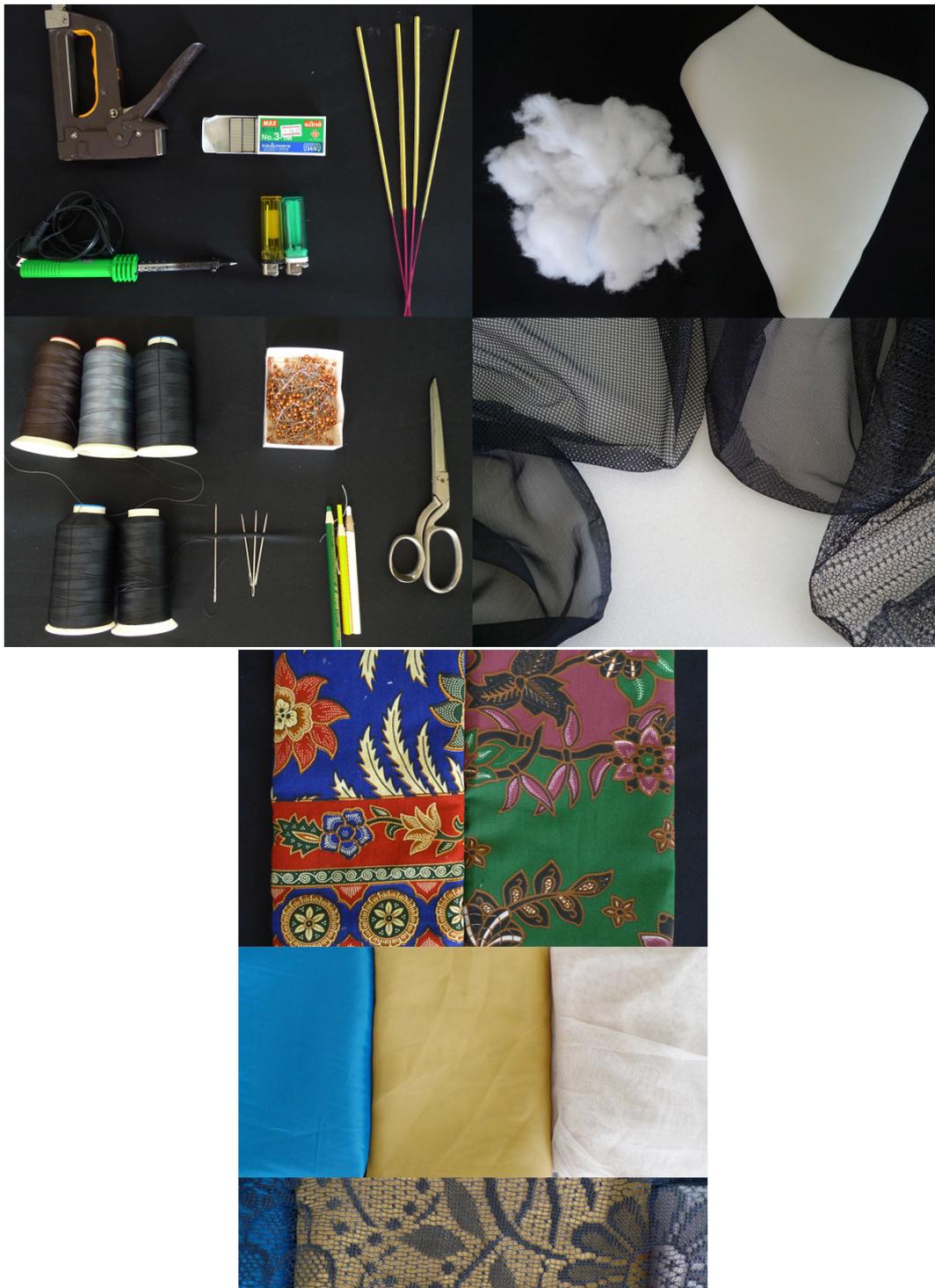
ผ้าที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม คือ การแสดงถึง ความเชื่อ ทางศาสนาและวัฒนธรรมท้องถิ่น รากเหง้าความเป็นคนไทยมุสลิมแต่กำเนิดของข้าพเจ้า เส้นด้ายขนาดใหญ่ ความหนาแน่นของเส้นด้ายที่ตึงรั้งไว้อย่างแน่นหนาในแต่ละชั้นบนผืนผ้า การผสานความรู้สึก สมาธิ การสร้างรูปทรงทางกายภาพที่ถูกกำหนดขึ้นด้วยจิต สร้างชีวิตของความสูญเสียและความหวัง

โยสังเคราะห์ แทนร่างกายจากวิถีชีวิตแห่งความจริง ในความศรัทธาของศาสนา

ผ้าโปร่งสีดำ การสะท้อนถึงจิตวิญญาณ อารมณ์ความรู้สึก เพื่อเชื่อมโยงรูปทรงของร่างกายที่ถูกบิดเบี้ยวจากความจริง

กรอบไม้ แทนถึงวิถีจารีต ความสงบ แบบแผนตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม

ภาพวัสดุอุปกรณ์ในการสร้างสรรค์ผลงาน

ภาพที่ 14 ภาพวัสดุอุปกรณ์ในการสร้างสรรค์ผลงาน

ภาพแสดงตัวอย่างแบบภาพร่าง

ภาพที่ 15 ภาพแสดงแบบภาพร่างปากกานนกระดาศ ก่อนวิทยานิพนธ์

ภาพที่ 16 ภาพแสดงแบบภาพร่างปากกานกระต่ายน้ำตาล ผลงานวิทยานิพนธ์

ภาพที่ 17 ภาพแสดงแบบภาพร่างปากกานกระดานน้ำตาล ผลงานวิทยานิพนธ์

ภาพที่ 18 ภาพแสดงแบบภาพร่างปากกานกระดายน้ำตาล ผลงานวิทยานิพนธ์

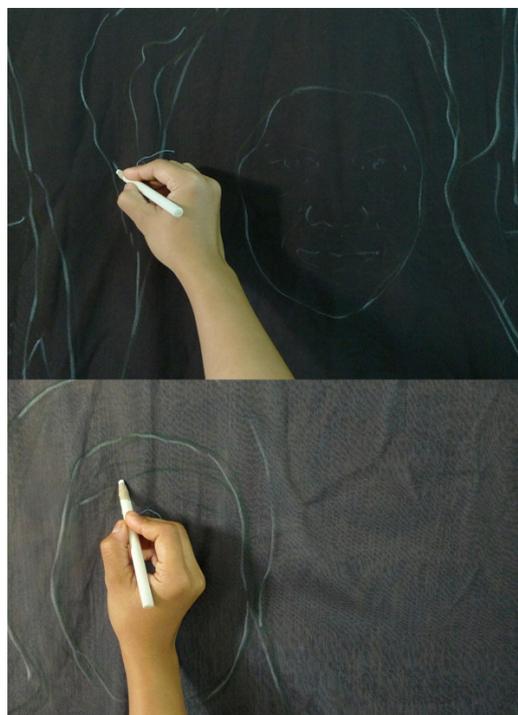

ภาพที่ 19 ภาพแสดงแบบภาพร่างปากกานกระดายน้ำตาล ผลงานวิทยานิพนธ์

ภาพขั้นตอนการสร้างผลงานจิตรกรรมสื่อผสมด้วยดินสอไขและการเย็บสักบนผืนผ้า

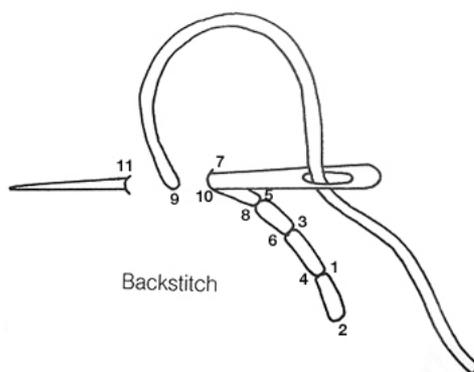
ภาพที่ 20 ขั้นตอนการเตรียมแผ่นภาพบนผืนผ้าด้วย ฝ้ายดิบ ฟองน้ำและผ้าฝ้ายสีดำ

ภาพที่ 21 การร่างผ้าด้วยดินสอไขในแต่ละชั้น ของผืนผ้า

ภาพที่ 22 แบบภาพร่างผ้าที่สมบูรณ์ ก่อนขึ้นขั้นตอนการเย็บปัก

ภาพที่ 23 ภาพขั้นตอนการเย็บเดินเส้นแบบด้นถอยหลังในการยึดผ้าแต่ละชั้น
การใส่ใยสังเคราะห์ตามโครงสร้างที่เตรียมไว้

ภาพที่ 24 ภาพลักษณะ ขั้นตอนการเย็บสักการขึ้น โครงสร้างทางกายภาพ

ภาพที่ 25 ภาพลักษณะ ขั้นตอนการเย็บสักการขึ้น โครงสร้างทางกายภาพ จากความหนาของผ้า

ภาพขั้นตอนการสร้างผลงานจิตรกรรมสื่อผสมด้วยเทคนิคการเย็บมือด้านหลัง เป็นผลงาน 2 มิติ

ภาพที่ 26 ภาพลักษณะ ขั้นตอนการเย็บปักเดินเส้นด้านหลัง การเนาเดินหน้าและเดินถอยหลัง
โครงสร้างจากการใส่ใยสังเคราะห์ เพื่อเก็บรายละเอียดโดยรวมตามแบบที่ร่างไว้ทั้งหมด

ภาพที่ 27 ภาพลักษณะการเขียนเส้นด้นถอยหลังในส่วนต่างๆ
การตัดชิ้นส่วนแต่ละชั้นของผืนผ้าตามแบบร่างจากความรู้สึกลึก

ภาพที่ 28 ภาพลักษณะการตัดผ้าในแต่ละชั้นออกจากกัน

ภาพที่ 29 ภาพลักษณะการตัดชิ้นผ้าในแต่ละชั้นออก ตามโครงสร้างทางกายภาพ

ภาพที่ 30 ภาพลักษณะการวางจังหวะคู่สี

ภาพขั้นตอนการสร้างผลงาน 2 มิติ แบบประติมากรรมนูนต่ำด้วยการเผาไหม้ผ่านผืนผ้า

ภาพที่ 31 ภาพลักษณะการเผาผ้าด้วยหัวแรง ในแต่ละชั้นให้ขาดออกจากกันตามความรู้สึก

ภาพที่ 32 ภาพลักษณะการขาดของผืนผ้าในแต่ละส่วน

ภาพที่ 33 ภาพลักษณะการคลุมผ้าด้วยผ้าโปร่งลูกไม้ เพื่อสร้างมิติและน้ำหนัก ใน โครงสร้างของรูปทรง

ภาพที่ 34 ภาพลักษณะการตัดผ้าและเย็บปะติดลงไปบนผืนผ้า ตามสัดส่วนของโครงสร้าง

ภาพที่ 35 ภาพลักษณะการตัดผ้าและเย็บปะติดลงไปบนผืนผ้า ตามสัดส่วนของโครงสร้าง

ภาพที่ 36 ภาพลักษณะการเก็บรายละเอียด ในโครงสร้าง หน้าตา บรรยากาศความกลมกลืนในชิ้นผลงาน

ภาพที่ 37 ภาพลักษณะการเก็บรายละเอียด ในโครงสร้าง หน้าตา บรรยากาศความกลมกลืนในชิ้นผลงาน

บทที่ 4

การดำเนินการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์

การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะจิตรกรรมร่วมสมัย หัวข้อ “ความสูญเสียและความหวัง” ชุดนี้ เป็นการสร้างสรรค์ผลงานอย่างต่อเนื่อง การค้นคว้ากระบวนการและแนวทางในการพัฒนาผลงานอย่างเป็นระบบ การรับรู้และเข้าถึง เรื่องราว ประสบการณ์ ความคิด จากความรู้สึกในจิตใจสำนึก ของตัวตน ถ่ายทอดแรงบันดาลใจของเหตุการณ์ในสังคมชายแดนภาคใต้ ความเชื่อ ความศรัทธาในหลัก คำสอนตามแบบวิถีชีวิตมุสลิม มาผสมผสานกับสื่อวัสดุและเทคนิควิธีการ ในการสร้างสรรค์ผลงาน ศิลปะจิตรกรรมสื่อผสม โดยใช้วัสดุในแบบวิถีไทยมุสลิม โดยสามารถลำดับพัฒนาการการสร้างสรรค์ ดังนี้

การสร้างสรรค์และพัฒนาผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ในระยะแรก

ในผลงานจากการศึกษาและทดลองทางเทคนิค เพื่อค้นหาลักษณะพิเศษเฉพาะตน โดยอาศัย แนวทางการสร้างสรรค์ผลงานอย่างต่อเนื่อง ด้วยวัสดุผ้าพื้นเมือง และวัสดุผ้าที่เหลือใช้เป็นหลัก ในการทดลองสื่อวัสดุใหม่ๆ ผลงานในช่วงระยะแรกจะเป็นอารมณ์ ความรู้สึกจะเป็นตัวนำในสู่การ แสดงออก ซึ่งเป็นการถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึก ของความคิดภายในใจผู้สร้างสรรค์ ให้จิต สมาธิ เป็นตัวกำหนดรูปทรงสู่รูปธรรมทางความรู้สึก ในคุณค่าของชีวิตและกาลเวลา จึงเกิดการเรียนรู้ที่ สามารถตอบสนองอารมณ์ความรู้สึกได้อย่างเฉียบพลัน ในการทำงานสร้างสรรค์ลักษณะผลงาน จิตรกรรมสื่อผสม โดยใช้วัสดุแบบวิถีมุสลิม การแสดงออกโดยนำวัสดุ เพื่อแทนค่าความหมายทาง ศาสนา วัฒนธรรม ขนบประเพณี ความเชื่อ เครื่องแต่งกาย ด้วยรูปทรงที่มีเค้าโครงลักษณะภาพจาก ตัวบุคคล สรีระทางกายภาพที่บิดเบี้ยวไปจากความจริง เช่น คนแก่ เด็ก ผู้หญิง ผู้ชาย หรือ สภาพจาก สิ่งแวดล้อมที่สามารถแสดงออกได้อย่างตรงไปตรงมาตามความรู้สึกที่ข้าพเจ้าได้สัมผัสและรับรู้ เรื่องราวจากชีวิต ร่องรอย ช่วงเวลาที่สามารถเชื่อมโยง ถึงจินตนาการทางความรู้สึก สะท้อนวิธีการ ดำเนินชีวิตในรูปแบบเทคนิค วิธีการ ที่ได้ทำการค้นหาสื่อวัสดุในรูปแบบใหม่ๆ ที่สามารถ ตอบสนองทางความรู้สึกภายในได้ดี ซึ่งได้เปลี่ยนแปลงทางเทคนิควิธีการและตัวสื่อวัสดุ ที่ยังคง ความเป็นเอกลักษณ์และลักษณะการแสดงออกเฉพาะตนไว้ ในรูปแบบผลงานจิตรกรรมผสม ด้วยเทคนิค การเย็บปัก ปะติด วัสดุของเหลือใช้ และมีการพัฒนาเรื่อยมาจนเป็นผลงานแบบสื่อผสมการจัดวาง

ด้วยการเย็บผ้าจากพื้นผิวของตัววัสดุ โดยไม่ต้องยึดโครงสร้างที่เหลี่ยมในลักษณะงานจิตรกรรมสองมิติและผลงานสามมิติลอยตัวออกมา โดยสามารถสัมผัสรับรู้ในตัววัสดุได้จริง เพื่อให้เกิดความรู้สึกรวมกัน ในการตอบสนองเจตคติของผู้สร้างสรรค์ได้อย่างสมบูรณ์

ผลงานในระยะนี้ยังไม่มี ความลงตัวในการทดลองวัสดุและการใช้ผ้าในเทคนิควิธีการ คือ การเย็บผ้าบนพื้นผิวที่ไม่มีโครงยึด ซึ่งทำได้ยากและซับซ้อนในลักษณะการแสดงออก ผลงานจึงไม่มีความประณีต และอีกทั้งการเย็บผ้าที่มีความหนาหลายชั้น ทำให้เกิดความไม่พอดีของผ้า ในการกำหนดทิศทางของรูปทรงตาม โครงสร้างที่กำหนดและรูปแบบการนำเสนอที่ไม่ลงตัวในแต่ละชิ้น ผลงาน

ภาพที่ 38 ภาพแสดงการสร้างสรรค์และพัฒนาผลงานก่อนวิทยานิพนธ์

ในระยะแรกด้วยเทคนิคการเย็บปัก ปะติด วัสดุบนพื้นผ้า จิตรกรรมสื่อผสมจัดวาง ชั้นที่ 1

ภาพที่ 39 ภาพแสดงการสร้างสรรค์และพัฒนาผลงานก่อนวิทยานิพนธ์

ในระยะแรกด้วยเทคนิคการเย็บปัก ปะติด วัสดุบนพื้นผ้า จิตรกรรมสื่อผสมจัดวาง ชั้นที่ 2

ภาพที่ 40 ภาพแสดงการสร้างสรรค์และพัฒนาผลงานก่อนวิทยานิพนธ์

ในระยะแรกด้วยเทคนิคการเย็บปัก ปะติด วัสดุบนพื้นผ้า จิตรกรรมสื่อผสมจัดวาง ชั้นที่ 3

การสร้างสรรคและการพัฒนาผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 2

ผลงานในระยะนี้เป็นการทำงานสร้างสรรค์ ที่มีพัฒนาการทั้งทางความคิด เนื้อหา เรื่องราว และเทคนิควิธีอย่างต่อเนื่องอันมุ่งเน้นสาระสำคัญในสภาวะทางด้านจิตใจและความรู้สึก ผลกระทบโดยตรงทั้งด้านรูปทรงและเนื้อหา การแสดงออกจากจิตเป็นตัวกำหนดฐานความคิด การเข้าใจถึงความละเอียดทางความรู้สึกมากขึ้น และสามารถสะท้อนได้ตรงตามความรู้สึกนึกคิดของตนได้อย่างชัดเจน ด้วยการเลือกสรรวัสดุที่สามารถแทนค่าความหมายของวิถีชีวิต อาทิเช่น ผ้าโสร่งสีฉูดเครื่องอาภรณ์ทางศาสนา เป็นต้น มาผสมผสานกับความเป็นเอกลักษณ์วัฒนธรรมท้องถิ่น มาเป็นสื่อในการทำงานสร้างสรรค์ เพราะการนำวัสดุมาแทนค่าทางความรู้สึก เปรียบเสมือนจิตวิญญาณ ความเชื่อที่แฝงอยู่ในคุณค่าของสาระ จากประสบการณ์ เรื่องราว เหตุการณ์ ต่างๆมากมาย ในร่องรอยของผืนผ้าในชั้นผลงาน อันส่งผลให้กระบวนการสร้างสรรค์ มีความรู้สึกในระยะแรก

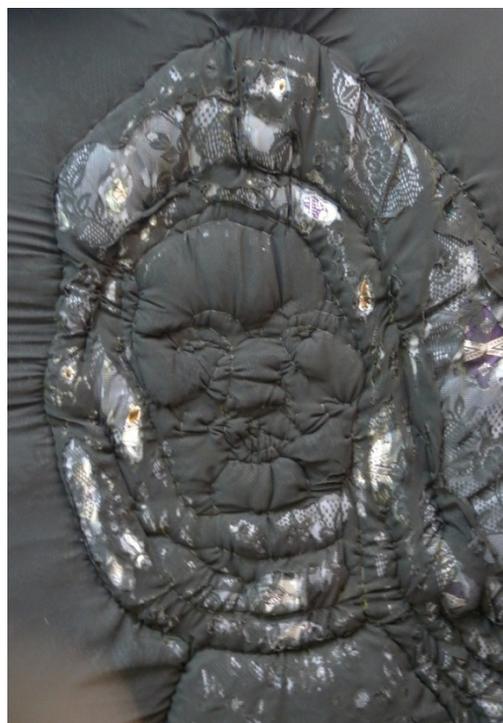
ปัญหาการสร้างสรรค์ผลงานระยะนี้ การวางจังหวะรูปทรงและคู่สี ในการซับซ้อนกันของวัสดุที่ยังไม่ลงตัว ประกอบกับพื้นที่ว่าง ระยะการปล่อยจังหวะ เพื่อให้เกิดความลงตัวมากที่สุด จึงใช้ระยะเวลาในการแก้ไขปัญหา การผสมผสานกันระหว่างวัสดุและเทคนิควิธีการ

ภาพที่ 41 ภาพแสดงผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 2 ชั้นที่ 1

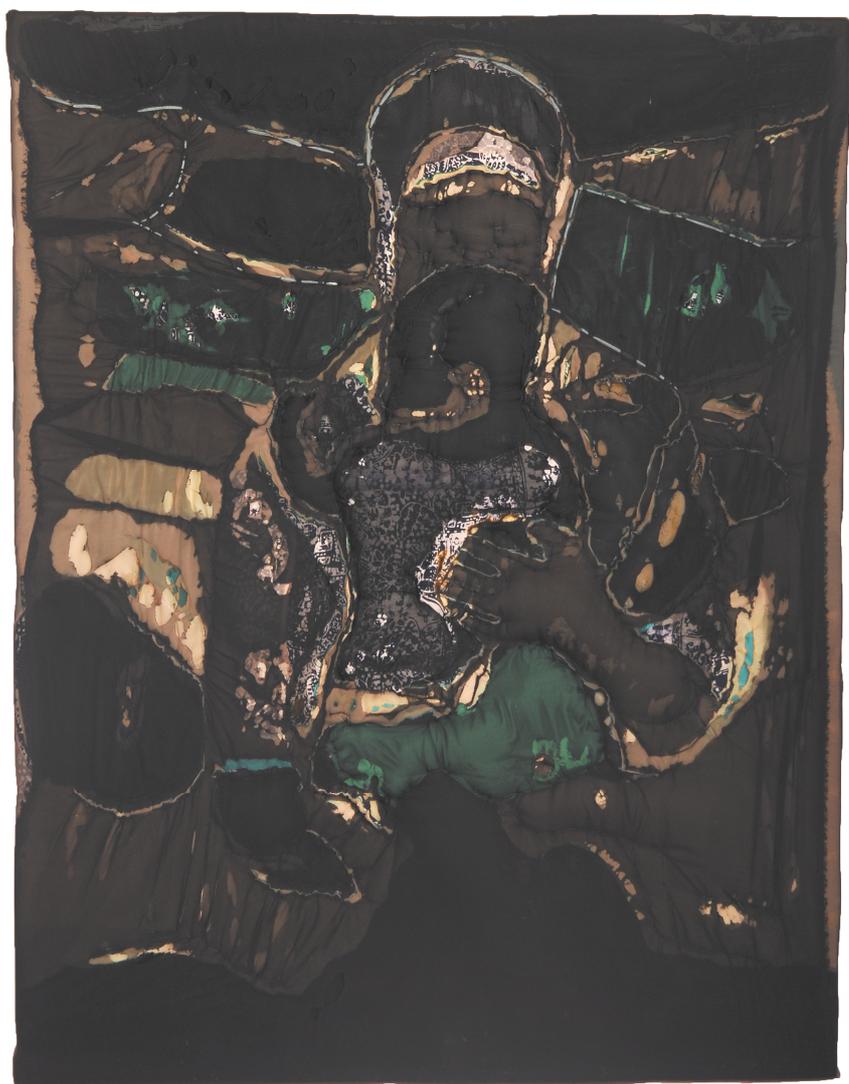
ภาพที่ 42 ภาพแสดงผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 2 ชั้นที่ 2

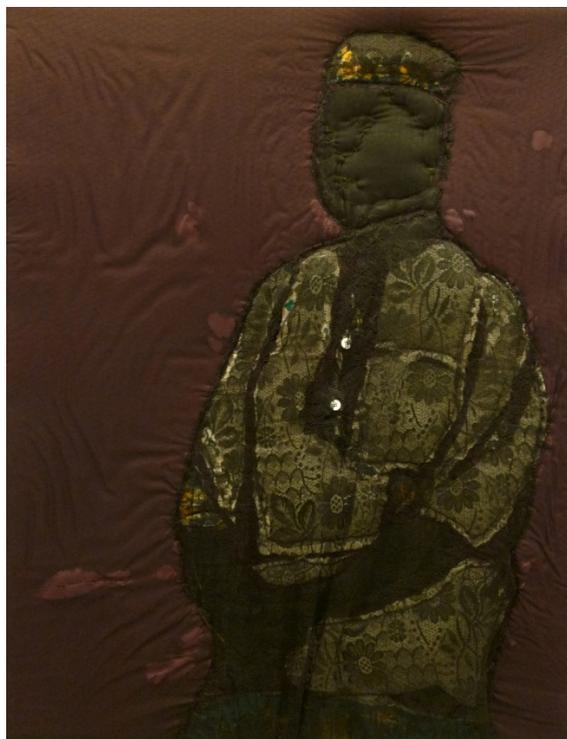
ภาพที่ 43 ภาพแสดงผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 2 ชั้นที่ 3

การสร้างสรรคและการพัฒนาผลงานวิทยานิพนธ์ระยะที่ 3

ผลงานในระยะการเตรียมตัว เพื่อสรุปแนวความคิดจากการพัฒนา กระบวนการสร้างสรรค เนื้อหาสาระสำคัญ สรุปใจความสำคัญให้ชัดเจน ในการแสดงออกถึงชีวิตแห่งความจริง ชีวิตในสถานการณ์จากความสูญเสีร่างกายและจิตใจที่ยังคงอยู่ในความทรงจำ ภาพสะท้อนที่แฝงอยู่ใน เรื่องราว การกระทำจากตัวคนสู่ผลงานศิลปะ เอกลักษณะและที่มาในวิธีการเทคนิคเฉพาะตน มาเป็นสื่อในการถ่ายทอดประสบการณ์ และความเข้าใจในการเข้าถึงศิลปะให้มากขึ้น

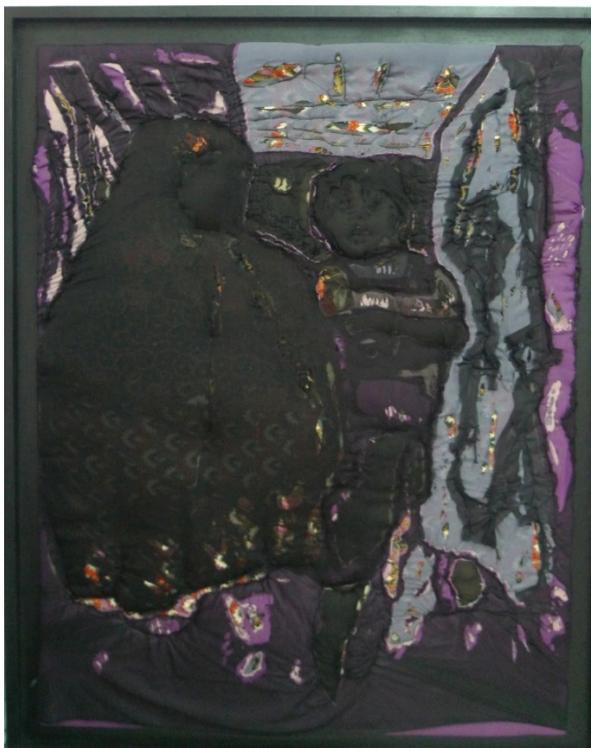
ภาพที่ 44 ภาพแสดงผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 3 ชั้นที่ 1

ภาพที่ 45 ภาพแสดงผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 3 ชั้นที่ 2-3

ภาพที่ 46 ภาพแสดงผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 3 ชั้นที่ 4

ภาพที่ 47 ภาพแสดงผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 3 ชั้นที่ 5

ภาพที่ 48 ภาพแสดงผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 3 ชั้นที่ 6

ภาพที่ 49 ภาพแสดงผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 3 ชั้นที่ 7

การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์

เป็นการผนวกแนวความคิดทางเนื้อหา เรื่องราว และเทคนิควิธีการ ซึ่งนำเทคนิคการเย็บปัก มาผสมผสานกับการสร้างรูปทรงจากแรงบันดาลใจของผลงานประติมากรรมนูนต่ำ การเย็บปักด้วยการด้นถอยหลัง ยึดและดึงให้แน่น จังหวะการรั้งเส้นด้ายจะถูกกำหนดไปตามแรงของความรู้สึก จากเทคนิควิธีการ ในการสร้างสรรค์ผลงาน โดยดำเนินการตามขั้นตอนของการทำงานอย่างเป็นลำดับ ควบคู่กับการแก้ไขปัญหาข้อบกพร่องในชิ้นผลงาน เพื่อให้ทุกส่วนมีความสมบูรณ์และผสานกันอย่างมีเอกภาพ

ผลงานวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 1

ผลงานชิ้นนี้เป็นการนำเสนอความสูญเสีย ในความรู้สึกของแม่หรือยาย หญิงชราที่ใช้ชีวิตอยู่ท่ามกลางความ โดดเดี่ยว สามีเสียชีวิต เหลือไว้เพียงภาระหน้าที่ที่ยายยังคงดำเนินต่อ เรื่องราววิถีชีวิตผ่านรูปทรงทางกายภาพของหญิงชรา โครงสร้างการวางจังหวะและพื้นที่ว่าง ที่มีขนาดลดล้นกันมา ประกอบกับรายละเอียดในแต่ละส่วนที่ให้ความรู้สึก จากการแทนค่าของวัสดุ การประสานกันระหว่างรูปทรงและเทคนิควิธีการ ปลดปล่อยให้สภาวะจิตเป็นตัวกำหนดการเย็บ ดึง ด้นถอยหลัง สมานที่เรียงร้อยความรู้สึกที่ตอบสนองร่างกายได้อย่างชัดเจน ขั้นตอนสุดท้ายคือการนำเทคนิค การผสมผสาน ความรู้สึก จากริ้วผ้า โปรงสีดำ ความเชื่อ ความศรัทธาที่ซ่อนอยู่ใต้จิตสำนึก มาเพิ่มคุณค่าและความ สมบูรณ์ทางความรู้สึก ความสูญเสียและความหวังจากยายผู้นี้

ผลงานชิ้นนี้มีปัญหาในการประสานกันระหว่างรูปทรงและพื้นที่ว่างที่อาจมากเกินไป ความไม่ลงตัวที่ต้องพัฒนาและแก้ไขในชิ้นต่อไป

ผลงานวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 2

จากปัญหาของผลงานในชิ้นแรก ผลงานชิ้นนี้ได้วางโครงสร้างกายภาพด้วยอารมณ์ ความรู้สึกแบบวางจังหวะด้านข้าง เพื่อปล่อยพื้นที่ว่างให้คิดต่อถึงความรู้สึกความสูญเสีย จากการ เลือกริ้ววัสดุสีฟ้าที่สามารถประสานพื้นผิวในแต่ละชั้นได้อย่างลงตัว การแทรกน้ำหนักอ่อนแก่ และริ้วชายผ้าที่ถี่ขนาด แสดงถึงจิตวิญญาณ สัญชาติญาณการปกป้องของผู้หญิง ประกอบด้วย เรื่องราวกิจกรรมการดำเนินชีวิต จังหวะการเย็บ การเดินเส้นด้นถอยหลัง และดึงมาข้างหน้า เปรียบเสมือนชีวิตที่กำลังดำเนินต่อไปไม่มีที่สิ้นสุด

ผลงานวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 3

ผลงานชิ้นนี้เสนอแง่มุมของวิถีชีวิต ในความสูญเสียและความหวัง คือ การแสดงออกที่มีรูปทรง โครงสร้างที่ชัดเจนขึ้น แต่ด้วยขนาดที่มีความเล็ก การสะท้อนความรู้สึกจากเทคนิคสื่อได้ ตรงตามทัศนคติ ในการรับรู้ถึงความสูญเสียของหญิงวัยกลางคน การทำมาหากินเพื่อเลี้ยงดู ครอบครัวแทนสามี ถือเป็นอาชีพหลักที่ผู้หญิงต้องรับผิดชอบ กระบวนการพัฒนาเทคนิคด้วยวัสดุ

ประติมากรรมนูนต่ำ การปั้นใยสังเคราะห์เพื่อยัดเข้าไปในแต่ละชั้นของผ้า รูปทรงโครงสร้างทางกายภาพที่บิดเบี้ยวไปตามความรู้สึกมากกว่าความเหมือนจริง และการจัดวางวัสดุพื้นผ้าที่มีรายละเอียดกระบวนการซับซ้อนถึงวิธีการนำเสนอรูปทรง

ผลงานวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 4

ผลงานชิ้นนี้สนองความรู้สึกได้ตรงตามใจของผู้สร้างสรรค์ ความต่อเนื่องจากผลงานในชิ้นที่แล้วสามารถนำมาพัฒนา เทคนิคโครงสร้างทางกายภาพ รูปแบบการจัดวางลักษณะกลางภาพ แง่มุมที่ชัดเจนเพื่อสะท้อนถึงอารมณ์ สภาพะในช่วงเวลา จากเทคนิคการเย็บเดินเส้นด้วยด้ายดำบนผ้าพื้นสีดำ ในความรู้สึกบนใบหน้าที่สามารถแสดงน้ำหนักรับน้ำหนัก แต่ให้ความหมาย จากความคิดของข้าพเจ้าได้อย่างชัดเจน

ผลงานวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 5

ผลงานชิ้นนี้นำเสนอรูปทรง จากโครงสร้างในวิถีชนบทที่ดำเนินชีวิตอย่างลำบากในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ โดยใช้รูปทรง สรีระอริยาบถจากท่าทางลักษณะการนั่งหันหน้าตะแคงข้าง สะท้อนรูปทรงแบบตรงไปตรงมามากเกินไป

ปัญหาการจัดวางรูปทรงที่ชัดเจนเกินไป การแสดงถึงอารมณ์ความรู้สึกอาจจะต่างไปจากชิ้นอื่นๆ

ผลงานวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 6

ผลงานชิ้นนี้ เป็นภาพแสดงที่พัฒนากระบวนการสร้างสรรค์มาจากชิ้นที่แล้ว ถ่ายทอดภาพลักษณ์จากรูปทรงที่อยู่ในความทรงจำ มุมมองที่สามารถสื่อสารอารมณ์ แนวความคิดจากจิตใต้สำนึกของข้าพเจ้าด้วยวิธีการเทคนิครูปแบบการสร้างสรรค์เฉพาะตน

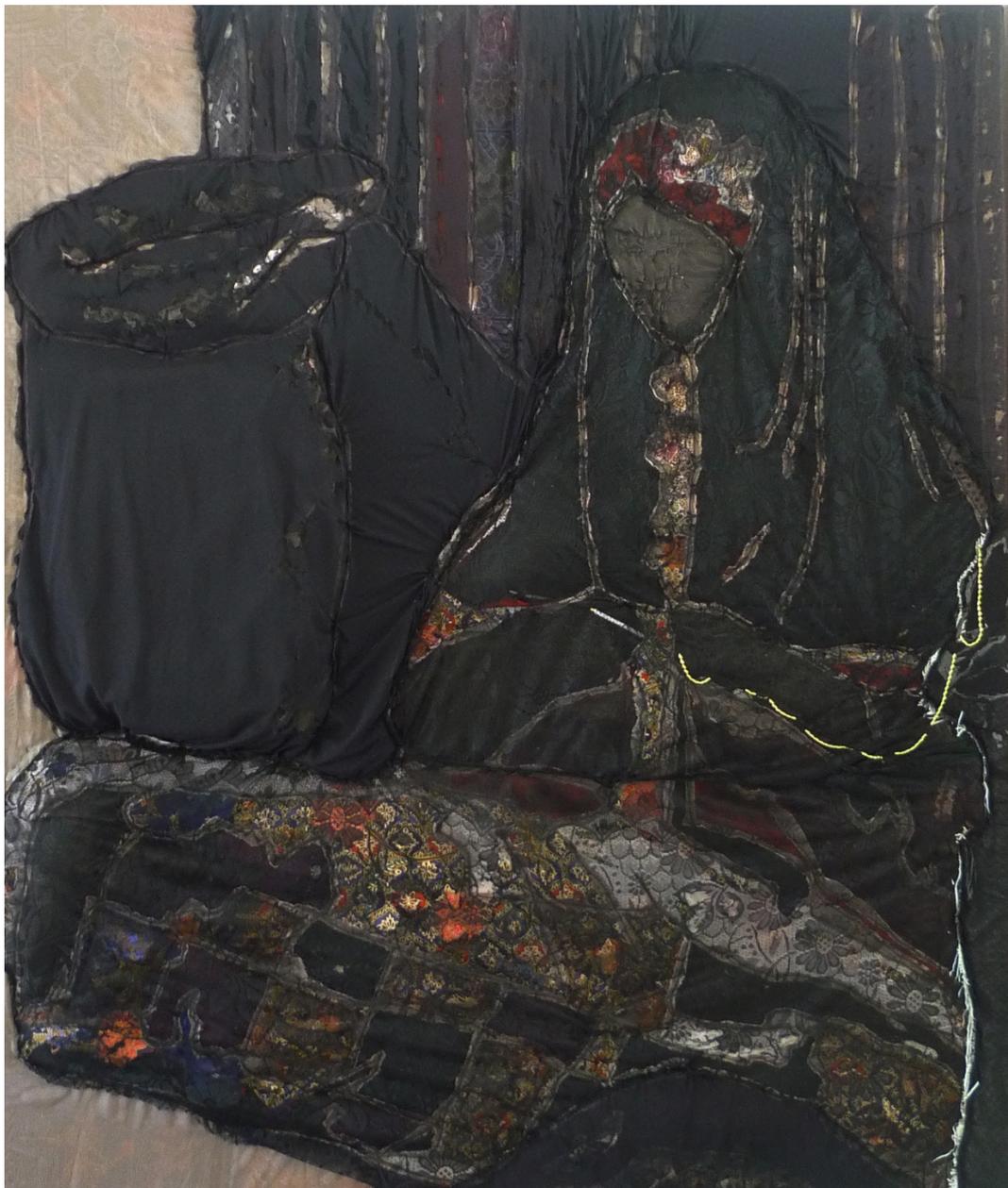
ผลงานวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 7

ผลงานชิ้นนี้ นำเสนอสายใยแห่งความผูกพันของแม่กับลูก หญิงสาวผู้ปกป้อง แม้สภาพร่างกายและจิตใจที่ยังคงอยู่ในความสูญเสียและความหวัง จินตภาพแห่งความรู้สึก ด้วยผลงานที่มีขนาดเท่ากัน ทั้งผลงานชิ้นที่ 5, 6 และ 7 ทำให้การประกอบกันของรูปทรง คู่สี น้ำหนัก จังหวะ และมีติประสานความกลมกลืนกันได้ลงตัว ระหว่างชิ้นที่ 6 ในรายละเอียดของเทคนิค ผ้าพื้นดำและผ้าโปร่งสีดำ ที่ผ่านเรื่องราวของกาลเวลา เรียงร้อยวิถีชีวิตแห่งความจริงไว้บนเส้นด้ายสีดำที่เหนียวแน่น

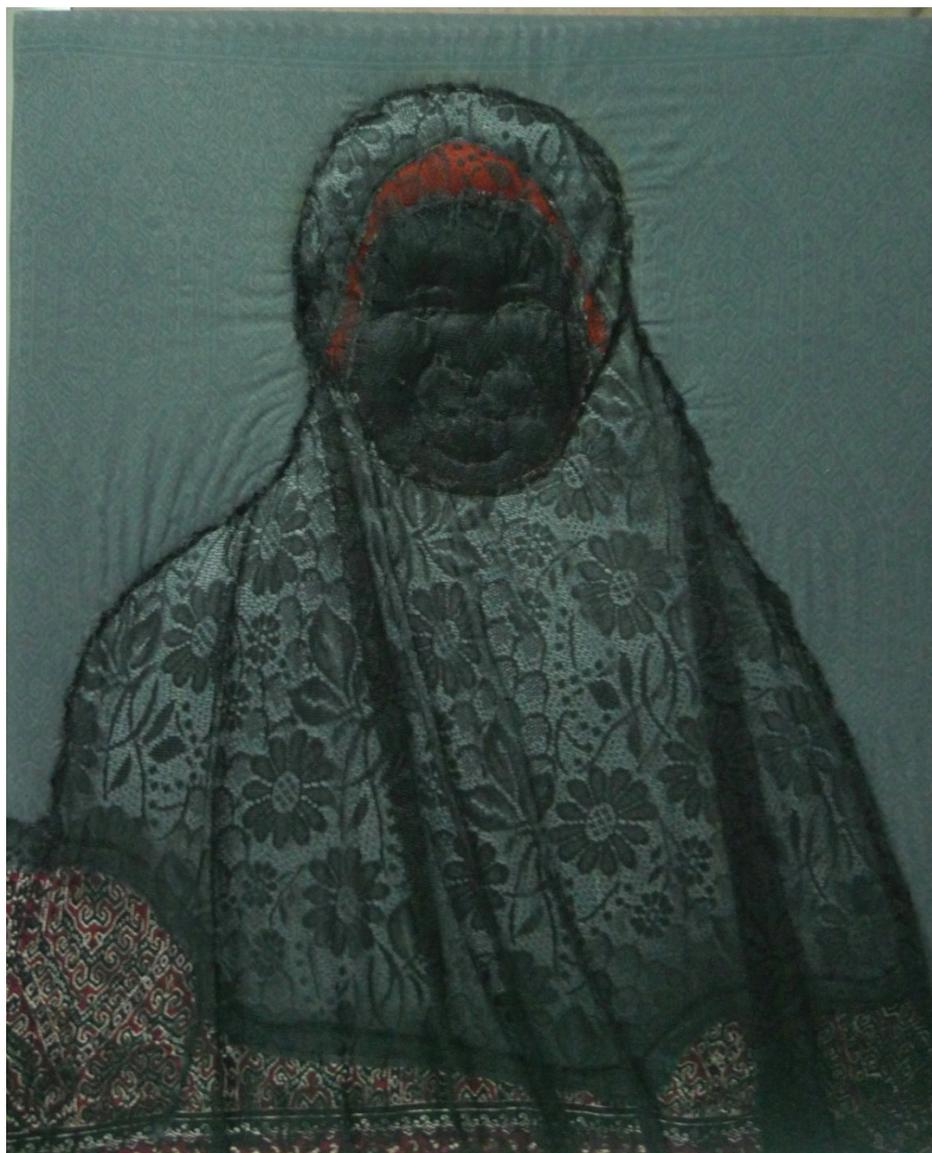
ภาพแสดงผลงานวิทยานิพนธ์ “ความสูญเสียและความหวัง”

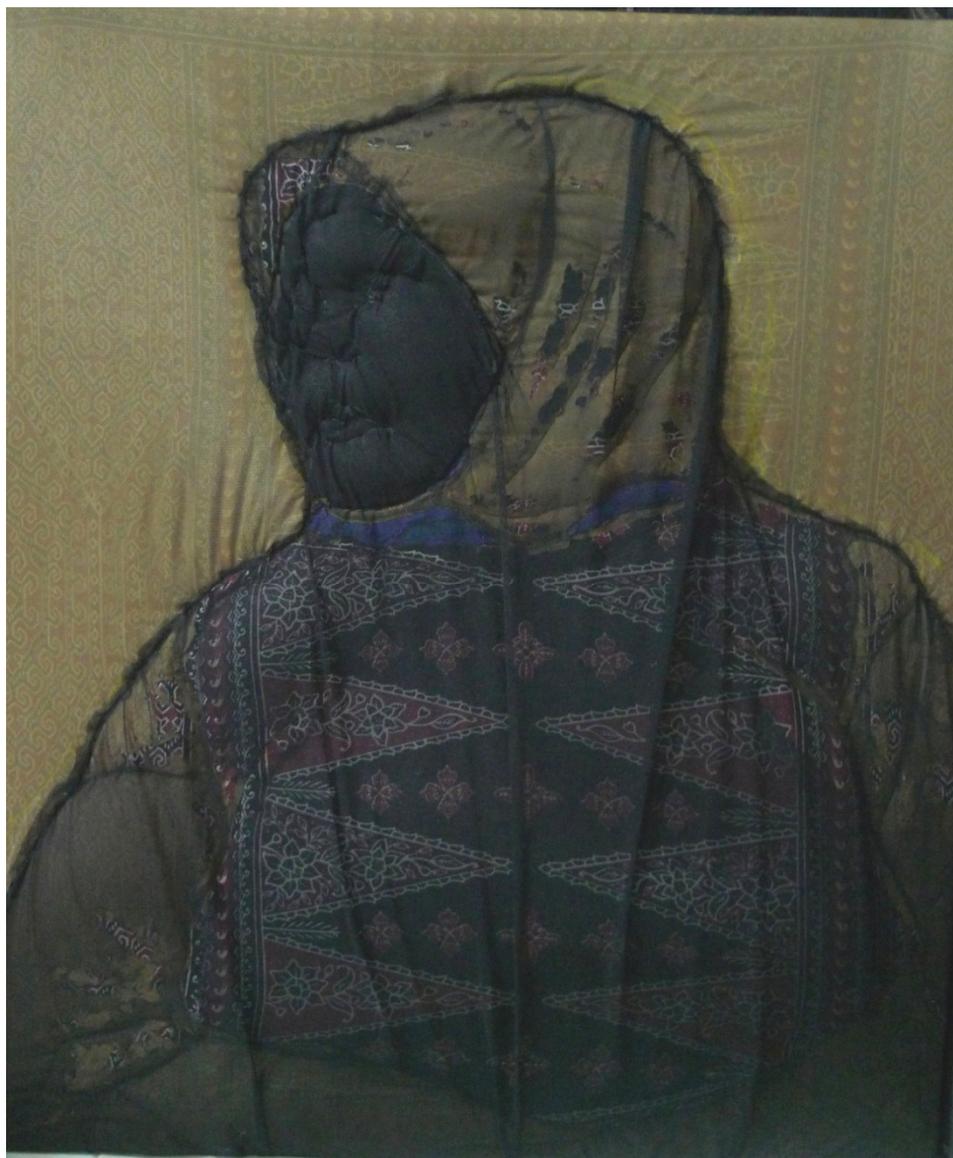
ภาพที่ 50 ภาพแสดงผลงานวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 1

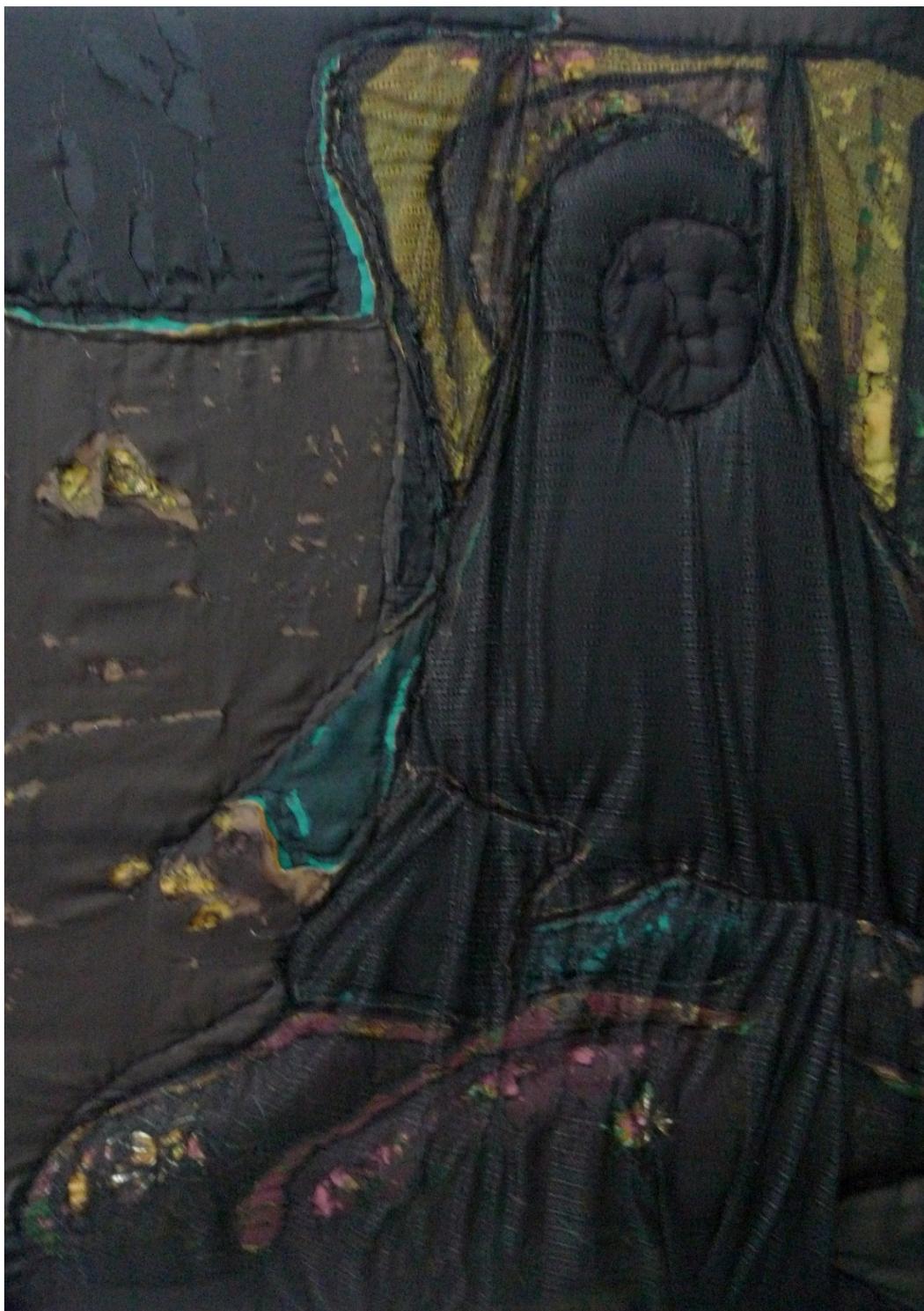
ภาพที่ 51 ภาพแสดงผลงานวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 2

ภาพที่ 52 ภาพแสดงผลงานวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 3

ภาพที่ 53 ภาพแสดงผลงานวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 4

ภาพที่ 54 ภาพแสดงผลงานวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 5

ภาพที่ 55 ภาพแสดงผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 6

ภาพที่ 56 ภาพแสดงผลงานวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 7

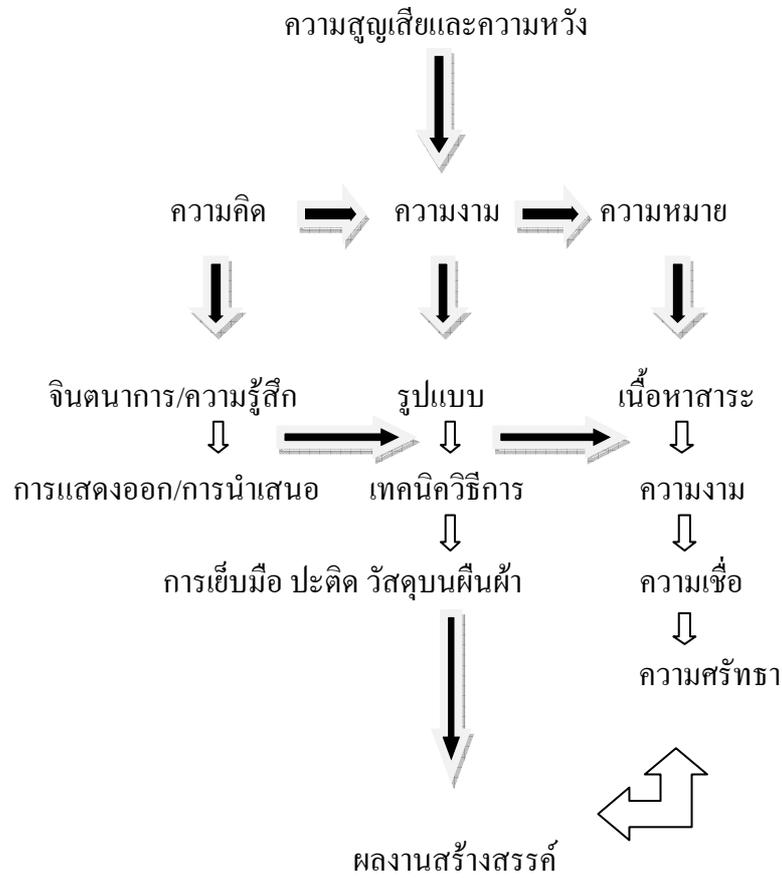
บทที่ 5

บทสรุป

ผลงานวิทยานิพนธ์ ชุด ความสูญเสียและความหวัง จากจิตใต้สำนึกภายในใจของข้าพเจ้า ในจิตวิญญาณ ความเชื่อ ความศรัทธา ในหลักคำสอนและการปฏิบัติของศาสนาอิสลาม สิ่งต่างๆ ในเหตุการณ์ เรื่องราว สิ่งแวดล้อมและประสบการณ์ ที่ปลูกฝังคุณค่าในวิถีชีวิตของคนในสังคมชายแดนภาคใต้ ทั้ง ปัตตานี ยะลา นราธิวาส ในสังคมกลุ่มหนึ่ง ที่มีความหวัง การรอคอยให้เกิดความสงบและความสันติสุข จากสภาวะสิ่งเลวร้ายอันเจ็บปวดที่ยังคงติดอยู่ในความทรงจำ แต่ในความรู้สึกที่ข้าพเจ้าได้สัมผัสผ่านร่างกายและจิตใจ จากวิถีชีวิตแห่งความจริงเกิดเป็นแรงคล้อยใจในความสูญเสียของความรู้สึก ที่ข้าพเจ้าได้ถ่ายทอดกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะจากเอกลักษณ์ในศาสนาและวัฒนธรรม ผสมผสานกับเทคนิคทางภูมิปัญญาพื้นถิ่น คือ การเย็บ การด้นปะ ปัก โดยอาศัยวิถีความเป็นวัฒนธรรม ศาสนา ขนบประเพณี เครื่องแต่งกาย การนำรากเหง้าความเป็นไทยมุสลิม ในลักษณะรูปทรงโครงสร้างทางกายภาพ สาระ เจตนา ทางความคิด รูปแบบการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมร่วมสมัยโดยใช้วัสดุแบบวิถีมุสลิม จากเทคนิคการเย็บปัก ปะติด วัสดุบนผืนผ้า ในจินตนาการจากความรู้สึก ความทรงจำ ความสูญเสียและความหวัง

ในช่วงเวลาระยะเวลาหนึ่งของการศึกษาในสาขาวิชาทัศนศิลป์ ภาควิชาศิลปะไทย ข้าพเจ้าได้ถ่ายทอดความคิดและเอกลักษณ์ความเป็นตัวตนออกสู่สังคมภายนอก ผ่านกระบวนการสร้างสรรค์งานศิลปะ โดยได้รับแนวทางการชี้แนะและการสอนของเหล่าคณาจารย์ที่หลอมรวมเป็นองค์ความรู้ซึ่งทำให้ข้าพเจ้าเกิดการคิดวิเคราะห์พัฒนาตนเองพัฒนาแนวความคิด พัฒนาศักยภาพทางร่างกายและจิตใจ รวมไปถึงการปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความเข้าใจและเข้าถึงในกระบวนการทำงานศิลปะ ที่เหล่าคณาจารย์ได้ร่วมกันบ่มเพาะต้นไม้อันเล็ก ๆ ต้นนี้ ให้มีรากที่แข็งแรงพอจะเกาะติดดินได้อย่างล้ำแกร่งควบคู่กับการศึกษาและเรียนรู้อย่างเป็นแบบแผน ขั้นตอน และกระบวนการสร้างสรรค์งานศิลปะให้ตรงจุดมุ่งหมาย เพื่อสร้างสรรค์ผลงานที่มีคุณภาพทางศิลปะและมีคุณค่าต่อไป

สรุปผลงานสร้างสรรค์ศิลปกรรม

บรรณานุกรม

- จรัญ มะลูลีม. ประวัติและหลักการของปรัชญาอิสลาม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อิสลามิกอะเคเดมี, 2541.
- ชลุค นัมเสมอ. องค์ประกอบศิลปะ. กรุงเทพฯ : ไทยพัฒนาพานิช, 2531
- “แนวทางการสร้างงานทัศนศิลป์” เอกสารประกอบรายวิชาสัมมนาทัศนศิลป์, พุศจิกายน.
2550 (อัดสำเนา)
- ไพฑูรย์ มณีไพโรจน์. ปรัชญาถิ่นใต้. กรุงเทพฯ : The Knowledge Center, 2550
- “รายงานวิจัยเรื่องผ้าทอวิถีชีวิตชาวไทยมุสลิมในห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย” เอกสาร
ประกอบ โดยคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขต
ปัตตานี, ตุลาคม. 2539-2543(อัดสำเนา).
- อับดุล รออูฟ. ประวัติศาสตร์อิสลามและโลกมุสลิม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อัลอะมีน, 2544.
- อิมรอน มะลูลีม. ปรัชญาอิสลาม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ทางนำ, 2534
- Mildred Constantine / Jack Lenor Larsen. The art fabric mainstream. (Kodansha International Ltd,
1970)

รายละเอียดผลงานการสร้างสรรค์

ผลงานสร้างสรรค์ก่อนวิทยานิพนธ์ระยะแรก

1. ผลงานสร้างสรรค์ก่อนวิทยานิพนธ์ระยะแรก ชั้นที่ 1
ชื่อผลงาน “คุณค่าแห่งชีวิต” ขนาด ผันแปรไม่แน่นอน เทคนิค จิตรกรรมสื่อผสมจัดวาง การเย็บมือ ปะติด วัสดุบนผืนผ้า ปีที่สร้าง พ.ศ. 2553
2. ผลงานสร้างสรรค์ก่อนวิทยานิพนธ์ระยะแรก ชั้นที่ 2
ชื่อผลงาน “คุณค่าแห่งชีวิต 1” ขนาด ผันแปรไม่แน่นอน เทคนิค จิตรกรรมสื่อผสมจัดวาง การเย็บมือ ปะติด วัสดุบนผืนผ้า ปีที่สร้าง พ.ศ. 2553
3. ผลงานสร้างสรรค์ก่อนวิทยานิพนธ์ระยะแรก ชั้นที่ 3
ชื่อผลงาน “คุณค่าแห่งชีวิต 2” ขนาด ผันแปรไม่แน่นอน เทคนิค จิตรกรรมสื่อผสมจัดวาง การเย็บมือ ปะติด วัสดุบนผืนผ้า ปีที่สร้าง พ.ศ. 2553

ผลงานสร้างสรรค์ก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 2

1. ผลงานสร้างสรรค์ก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่สอง ชั้นที่ 1
ชื่อผลงาน “ความหวัง-ความสูญเสีย” ขนาด 120x90 เซนติเมตร เทคนิค การเย็บมือ ปะติด บนผืนผ้า ปีที่สร้าง พ.ศ. 2553
2. ผลงานสร้างสรรค์ก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่สอง ชั้นที่ 2
ชื่อผลงาน “ความหวัง-ความสูญเสีย 1” ขนาด 120x90 เซนติเมตร เทคนิค การเย็บมือ ปะติด บนผืนผ้า ปีที่สร้าง พ.ศ. 2553
3. ผลงานสร้างสรรค์ก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่สอง ชั้นที่ 3
ชื่อผลงาน “ความหวัง-ความสูญเสีย 3” ขนาด 120x90 เซนติเมตร เทคนิค การเย็บมือ ปะติด บนผืนผ้า ปีที่สร้าง พ.ศ. 2553

ผลงานสร้างสรรค์ก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 3

1. ผลงานสร้างสรรค์ก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 3 ชั้นที่ 2-3
ชื่อผลงาน “มะห้-ปะฮ้” ขนาด 100x130 เซนติเมตร เทคนิค การเย็บมือ ปะติด วัสดุบนผืนผ้า ปีที่สร้าง พ.ศ. 2554

2. ผลงานสร้างสรรค์ก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 3 ชั้นที่ 1
ชื่อผลงาน “แม่-เมอะ 1” ขนาด 100x130 เซนติเมตร เทคนิค การเย็บมือ ปะติด วัสดุบน
ผืนผ้า ปีที่สร้าง พ.ศ. 2554
3. ผลงานสร้างสรรค์ก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 3 ชั้นที่ 4
ชื่อผลงาน “แม่-เมอะ 2” ขนาด 100x130 เซนติเมตร เทคนิค การเย็บมือ ปะติด วัสดุบน
ผืนผ้า ปีที่สร้าง พ.ศ. 2554
4. ผลงานสร้างสรรค์ก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 3 ชั้นที่ 5
ชื่อผลงาน “แม่-เมอะ 3” ขนาด 100x130 เซนติเมตร เทคนิค การเย็บมือ ปะติด วัสดุบน
ผืนผ้า ปีที่สร้าง พ.ศ. 2554
5. ผลงานสร้างสรรค์ก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 3 ชั้นที่ 6
ชื่อผลงาน “แม่-เมอะ 4” ขนาด 100x130 เซนติเมตร เทคนิค การเย็บมือ ปะติด วัสดุบน
ผืนผ้า ปีที่สร้าง พ.ศ. 2554
6. ผลงานสร้างสรรค์ก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 3 ชั้นที่ 7
ชื่อผลงาน “ครอบครัว” ขนาด 100x130 เซนติเมตร เทคนิค การเย็บมือ ปะติด วัสดุบน
ผืนผ้า สร้าง พ.ศ. 2554

ผลงานวิทยานิพนธ์

1. ผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 1
ชื่อผลงาน “ความสูญเสียและความหวัง 1” ขนาด 155x175 เซนติเมตร เทคนิค
จิตรกรรมสื่อผสม การเย็บมือ ปะติด วัสดุบนผืนผ้า ปีที่สร้าง พ.ศ. 2554
2. ผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 2
ชื่อผลงาน “ความสูญเสียและความหวัง 2” ขนาด 155x175 เซนติเมตร เทคนิค
จิตรกรรมสื่อผสม การเย็บมือ ปะติด วัสดุบนผืนผ้า ปีที่สร้าง พ.ศ. 2555
3. ผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 3
ชื่อผลงาน “ความสูญเสียและความหวัง 3” ขนาด 80x100 เซนติเมตร เทคนิค จิตรกรรม
สื่อผสม การเย็บมือ ปะติด วัสดุบนผืนผ้า ปีที่สร้าง พ.ศ. 2554
4. ผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 4
ชื่อผลงาน “ความสูญเสียและความหวัง 4” ขนาด 80x100 เซนติเมตร เทคนิค จิตรกรรม
สื่อผสม การเย็บมือ ปะติด วัสดุบนผืนผ้า ปีที่สร้าง พ.ศ. 2555

5. ผลงานวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 5

ชื่อผลงาน “ความสูญเสียและความหวัง 5” ขนาด 100x130 เซนติเมตร เทคนิค
จิตรกรรมสื่อผสม การเขียนมือ ปะติด วัสดุบนผืนผ้า ปีที่สร้าง พ.ศ. 2555

6. ผลงานวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 6

ชื่อผลงาน “ความสูญเสียและความหวัง 6” ขนาด 100x130 เซนติเมตร เทคนิค
จิตรกรรมสื่อผสม การเขียนมือ ปะติด วัสดุบนผืนผ้า ปีที่สร้าง พ.ศ. 2555

7. ผลงานวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 7

ชื่อผลงาน “ความสูญเสียและความหวัง 7” ขนาด 100x130 เซนติเมตร เทคนิค
จิตรกรรมสื่อผสม การเขียนมือ ปะติด วัสดุบนผืนผ้า ปีที่สร้าง พ.ศ. 2555

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล	นางสาวคีตต้า อิศรัน
เกิด	17 สิงหาคม 2529 กรุงเทพมหานคร
ที่อยู่	110/142 ถนน ร่มเกล้า ต. คลองสองต้นนุ่น อ. ลาดกระบัง จ.กรุงเทพมหานคร 10520
โทร	083-194-5303
Email	keeta_17@windowslive.com
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2541	โรงเรียนพญาไท
พ.ศ. 2547	โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง
พ.ศ. 2551	ศิลปบัณฑิต สาขาวิชา ทัศนศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
พ.ศ. 2555	ศิลปมหาบัณฑิต คณะจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
การแสดงผลงานกลุ่ม	
พ.ศ. 2554	ร่วมแสดงผลงานนิทรรศการจิตรกรรม ลีลาของลายใหม่ โดย 28 ศิลปิน ร่วมสมัย สี่จังหวัดชายแดนใต้ ณ หอศิลป์ศิลปวัฒนธรรมกรุงเทพมหานคร ร่วมแสดงนิทรรศการจิตรกรรมร่วมสมัย อัตตะวิถีใต้ ของสองศิลปิน ณ หอศิลป์ @ BONGALLERIA ตลาดบองมาร์เช่ วัดเสมียนนารี กรุงเทพฯ
พ.ศ. 2555	ร่วมแสดงผลงานนิทรรศการ Assalamu Alaikum ขอความสันติสุขจงประสบ แต่ท่าน ณ หอศิลป์จามจุรี มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์
ประวัติรับทุนการศึกษา	
พ.ศ.2551	ได้รับคัดเลือกเข้ารับทุนการส่งเสริมการศึกษาการสร้างสรรค้งานศิลปะ “มูลนิธิรัฐบุรุษ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์”
พ.ศ.2554	ทุนการศึกษาประมวลภาพถ่าย มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร
เกียรติประวัติ	
พ.ศ.2552	ร่วมแสดงนิทรรศการศิลปกรรมร่วมสมัย คณะศิลปกรรมศาสตร์ มอ.ปัตตานี “รูปลักษณ์จากท้องถิ่นสู่จินตภาพ” (เสด็จทอดพระเนตร สมเด็จพระเทพ รัตนราชสุดา ฯสยามบรมราชกุมารี)

- ตัวแทนคณะ ร่วมแสดงนิทรรศการศิลปะจากศิลปินพณิชย์ จาก 16 สถาบัน
ทั่วประเทศ ณ หอศิลป์ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ
ร่วมแสดงผลงานนิทรรศการศิลปะกรรมจิตรกรรมบัวหลวง ครั้งที่ 31/2552
- พ.ศ.2553 ร่วมแสดงผลงานนิทรรศการ “ศิลปะกรรมนำสิ่งที่ดีสู่ชีวิต” ครั้งที่ 21/2552
ร่วมแสดงผลงานนิทรรศการ จิตรกรรมร่วมสมัย พานาโซนิก ครั้งที่ 12/2553
ร่วมแสดงผลงานนิทรรศการนิทรรศการศิลปะกรรมร่วมสมัยของศิลปินรุ่นใหม่
ครั้งที่ 27/2553
- ร่วมแสดงผลงานนิทรรศการศิลปะกรรมจิตรกรรมบัวหลวง ครั้งที่ 32/2553
ร่วมแสดงผลงานนิทรรศการ “ศิลปะกรรมนำสิ่งที่ดีสู่ชีวิต” ครั้งที่ 22/2553
ตัวแทนศิลปินภาคใต้ เข้าร่วมโครงการศิลปินแห่งชาติสัญจรครั้งที่ 5 ณ
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
- พ.ศ. 2554 ร่วมแสดงผลงานนิทรรศการศิลปะกรรมจิตรกรรมบัวหลวง ครั้งที่ 33/2554